

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

UZAN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 19620/05, 41487/05, 17613/08 ve 19316/08)

KARAR
(Esas)

STRAZBURG

5 Mart 2019

KESİNLEŞME TARİHİ

24/06/2019

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Uzan ve diğerleri/Türkiye davasında,

Başkan

Robert Spano,

Hâkimler

Paul Lemmens,

Işıl Karakaş,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Arnfinn Bårdsen,

Darian Pavli

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("İkinci Bölüm"), Daire olarak toplanarak, 5 Şubat 2019 tarihinde gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, Söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, beş Türk vatandaşı olan Jasmin Paris Uzan, Renç Emre Uzan (Başvuru No. 19620/05), Ayla Uzan-Ashaboğlu (Başvuru No. 41487/05), Nimet Hülya Talu (Başvuru No. 17613/08) ve Bilge Doğru (Başvuru No. 19316/08) ("başvuranlar") İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları dört başvuru bulunmaktadır. 19620/05 Nolu başvuru 24 Mayıs 2005, 17613/08 Nolu başvuru 16 Kasım 2005, 17613/08 Nolu başvuru 4 Nisan 2008 ve 19316/08 Nolu başvuru 15 Nisan 2008 tarihinde yapılmıştır.

2. Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan Trier Barosuna bağlı Avukat H-H. Kühne, başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu Strazburg Barosuna bağlı Avukat D. Bollecker, başvuran Nimet Hülya Talu İstanbul

Barosuna bağı Avukat M.R. Kadiođlu ve Bilge Doğru İstanbul Barosuna bağı Avukat A. Papakçı tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar özellikle, haklarında verilen herhangi bir mahkûmiyet kararının bulunmamasına ve kendilerine hukuki sorumluluk yüklenmemesine rağmen, mal varlıklarına getirilen ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını reddeden ulusal makamların kararının mülkiyet haklarını ihlal ettiğini iddia etmişlerdir.

4. Başvuru, 21 Ekim 2009 tarihinde, Hükümete bildirilmiştir.

OLAY

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan, sırasıyla 2003 ve 1999 doğumludurlar ve İstanbul’da ikâmet etmektedirler. Başvuran Ayla Uzan Ashaboğlu, 1971 doğumlu olup San Fransisco’da ikamet etmektedir. Başvuran Nimet Hülya Talu, 1948 doğumlu olup İstanbul’da ikamet etmektedir. Başvuran Bilge Doğru, 1952 doğumlu olup kendisi de İstanbul’da ikamet etmektedir.

A. Davanın Başlangıcı

6. İstanbul’da bulunan Türkiye İmar Bankası T.A.Ş (“İmarbank”), 1984 yılından bu yana Uzan grubunun kontrolindedir. Bankacılık işlemleri için en yüksek faiz oranını vermeyi vadeden bir kampanya ile kendisini farklı gösteren bu banka, milyar avroluk kayıplar yaşamış ve faaliyetlerini sürdürmez bir hale gelmiştir.

7. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (“BDDK”), 4 Temmuz 2003 tarihinde, Türk finansal sisteminin güvenliğinin ve istikrarının

sağlanması amacıyla, İmarbank'ın, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 3. fıkrası uyarınca verilen ve 3 Temmuz 2003 tarihli 1085 sayılı kararla bankacılık işlemlerini yapmasına ve mevduatları almasına imkân veren bankacılık lisansının iptal edildiğini ve dolayısıyla, verilen sürede gereken önleyici tedbirleri almaması ve yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle, bu türden faaliyetleri sürdürmeye devam edemeyeceğini açıklamıştır. BDDK, söz konusu bankanın yönetiminin ve denetiminin, 4389 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna ("TMSF") devredildiğini belirtmiştir.

8. Aynı gün, Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, alacaklıların haklarının korunması, olası kayıpların en aza indirilmesi ve her türlü hileli eylemin önlenmesi amacıyla, aynı Kanun uyarınca İmarbank'ın eski yöneticilerinin mülkiyet hakları ve alacak hakları üzerinde ihtiyati tedbir uygulanmasına karar vermiştir (2003/827 Nolu dosya). Bu ihtiyati tedbirler, Ankara 3. İcra Dairesi tarafından uygulanmıştır (2003/2671 ve 2003/2672 Nolu dosya).

Yine aynı gün, İmarbank bünyesinde murakıp görevlerini icra eden başvuranlar Nimet Hülya Talu ve Bilge Doğru, 1085 sayılı kararla görevlerinden alınmışlardır.

9. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, 14 Ağustos 2003 tarihinde, birçok kişi hakkında ihtiyati tedbir kararı vermiştir.

10. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, farklı tarihlerde, bu hükmün 2. paragrafında belirtilen kişiler hakkında 4969 Sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, ihtiyati tedbir kararları vermiştir.

11. Böylelikle verilen ihtiyati tedbir kararları, - bankalar, banka dışı finansal şirketler ve diğer tüzel kişiler nezdinde tutulan çelik kasaların içeriğine ilişkin haklar da dâhil olmak üzere -, hakların ve alacakların askıya alınmasından ve mülkiyetten, diğer haklardan ve gerçek alacaklardan yararlanma hakkının tamamen veya kısmen kaybedilmesinden, mülk, hisse senedi, nakit ve diğer varlıklara el konulmasından, bunların ödeme

makamına teslim edilmesinden ve haklar ile alacaklara ilişkin ek tedbirlerin uygulanmasından ibarettir. Bu tedbirler, İmarbank'ın Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerini, Kredi Komitesi Başkanını ve üyelerini, Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcılarını, şube müdürlerini, imza yetkisi bulunan ve doğrudan veya dolaylı olarak, bireysel olarak veya müştereken bankanın yönetimini ve denetimini sağlayan bankanın diğer çalışanlarını ve yukarıda belirtilen kişilerin eşlerini ve çocuklarını kapsamıştır.

Bu tedbirler, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, yukarıda belirtilen kişilerin adına ve hesabına hareket eden kişiler veya aynı kişiler adına ve hesabına para, mülk ya da haklar elde eden kişiler hakkında da uygulanmıştır.

Söz konusu tedbirler, İmarbank tarafından yetkili makamlara bildirilen sigortalı tasarruf mevduatlarının tutarı ve tasarruf mevduatlarının fiili tutarı arasındaki farkla sınırlandırılmıştır.

12. İmarbankın yönetiminin ve denetiminin TMSF'ye devredilmesinin ardından, bankanın yöneticileri ve çoğunluk hissedarları hakkında birçok şikâyetle bulunulmuştur. Eski 4389 sayılı Bankalar Kanunu, yeni 5411 sayılı Bankalar Kanunu ve Türk Ceza Kanununda düzenlenen suçları oluşturan olaylar nedeniyle yirmi beş ceza soruşturması başlatılmıştır.

13. Ana ceza yargılaması, İmarbankın yöneticileri ve çoğunluk hissedarları hakkında 3 Aralık 2003 tarihinde, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesinde (2004/1 Nolu dosya), 4389 sayılı Kanun'un 223. maddesini ihlal edecek şekilde suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan (zimmet ve dolandırıcılık) dolayı başlatılmıştır.

14. TMSF, kendi yasal yetkisi çerçevesinde, 24 Aralık 2003 tarihinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca, İmarbankla ilgili Hazine tarafından tutulan alacakların tahsilinin takibine karar vermiştir (aşağıda 24. paragraf). Amme alacaklarının tutarı, 7.552.995.710,63 Türk lirası (TRY) ((7.552.995.710.632.930 eski Türk

Lirası (TRL), yani olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 4.284.172.000 EUR) olarak değerlendirilmiştir.

15. Ardından, 4389 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 16. maddeleri ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, söz konusu amme alacaklarının tahsil edilmesi amacıyla, birçok tüzel ve gerçek kişi hakkında adli soruşturmalar başlatılmıştır. Bu bağlamda, TMSF 7 Ocak 2004 tarihinde, Şişli Cumhuriyet Savcılığından, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, Şişli Sulh Ceza Mahkemesi tarafından haklarında ihtiyati tedbir kararı verilen başvurular da dâhil olmak üzere, gerçek ve tüzel kişiler hakkında zimmet ve zimmet suçuna iştirak nedeniyle, suç duyurusunda bulunmuştur.

16. Şişli Cumhuriyet Savcısı, 21 Ocak 2004 tarihinde, delil eksikliği nedeniyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir. Şişli Cumhuriyet Savcısı, 22 Eylül 2003 tarihli denetim raporuna atıfta bulunarak, şunları kaydetmiştir: suçlar ve suçların failleri somut olarak tespit edilmiştir; teknik denetim soruşturmasının gerçekleştirilmesinin ardından düzenlenen söz konusu raporda, iddia edilen zimmet suçu hakkında ihtiyati tedbir uygulanan kişilerin iştirak ettiğini gösteren herhangi bir tespit bulunmamaktadır. Bu kişilerin cezai sorumluluklarını gerektiren bir durumdan bahsedilmemiştir. Suçun işlendiği tarihten sonra yürürlüğe giren ve meydana gelen zararların telafi edilmesi amacını taşıyan 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesinin 2. fıkrasına dayanılarak, haklarında karar verilen gerçek ve tüzel kişilerin "sanık" olarak değerlendirilmesi mümkün değildir; bu kişiler, yalnızca görevleri esas alınarak suçlanamazlar ve her hâlükârda bu kişilerin zimmet suçuna iştirak etmelerine ilişkin en küçük bir suçlama bulunmamaktadır.

Öte yandan Cumhuriyet Savcısı, ilk iddianamede bulunan suçlamanın dışında, dosyada, ihtiyati tedbir kararlarının kapsadığı kişiler hakkında ceza yargılaması başlatılmasını sağlayabilecek bir delil unsurunun bulunmadığını belirtmiştir.

Son olarak, Cumhuriyet Savcısı soruşturmaların yalnızca, başvuruların isimlerinin bulunmadığı, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın ekinde bulunan kişiler (aralarında Uzan grubu ve İmarbankın yöneticileri olan K.U., Y.U ve H.U.nun da bulunduğu) hakkında başlatılabileceğini değerlendirmiştir.

17. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Mayıs 2004 tarihinde, 21 Ocak 2004 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar hakkında TMSF tarafından yapılan itirazı reddetmiştir.

18. Öte yandan, ana ceza davasının açılmasının ardından, Şişli Sulh Ceza Mahkemesi tarafından verilen ihtiyati tedbir kararlarına ilişkin dosyalar İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ana dosyaya eklenmiştir (No. 2004/1).

19. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, firari ve ilk derece mahkemesinin önüne çıkmamış olan İmarbank'ın yöneticileri K.U., Y.U. ve H.U.'nun gıyaben tutuklanmalarına karar vermiştir. Ayrıca, İnterpol, söz konusu kişiler hakkında (kırmızı bülten) arama emri vermiştir.

20. İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, 8 Haziran 2005 tarihinde, 4389 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, İmarbank'ın iflasına karar vermiştir. (Dosya No. 2004/132).

21. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Şubat 2006 tarihinde, suçlanan yirmi üç kişi hakkındaki suçlamalarla ilgili olarak kararını vermiştir. Bununla birlikte, yöneticiler K.U. , Y.U. ve H.U.nun bulunmaması nedeniyle, haklarında yürütülen dava dosyası ayrılmış ve aynı mahkemede 2006/17 No.lu dosyaya yeniden kaydedilmiştir.

Ayrıca, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, aynı gün, şu şekilde karar vermiştir: hakkında beraat kararı verilen kişiler yönünden ihtiyati tedbirlerin karar kesinleşinceye kadar devamına; mahkûm edilen kişiler yönünden ise ihtiyati tedbirlerin karar kesinleşinceye kadar ve TMSF'nin alacakları tahsil edilinceye kadar devamına ; ve 2006/17 Nolu dosya ile ilgili olarak, yürürlükte olan ihtiyati tedbirlerin devamına ve esas hakkında

henüz karar verilmediğinden bu tedbirlerin bu dosya çerçevesinde incelenmesine.

22. Yargıtay 7. Dairesi, 26 Ocak 2007 tarihinde 21 Şubat 2006 tarihli kararı onamıştır ve bu karar kesinleşmiştir.

23. Öte yandan, başvurular da dâhil olmak üzere, çeşitli gerçek ve tüzel kişiler hakkında başka birçok adli ve idari yargılama başlatılmıştır.

24. Bu bağlamda, bankacılık mevzuatı uyarınca TMSF, sigortalı mevduat için tasarruf sahiplerine ödenmesi gereken tutarları ödemiştir. Böylelikle, İmarbank tarafından bildirilen sigortalı tasarruf tutarı ile fiili tasarruf mevduatı tutarı arasındaki fark kamu alacağı haline gelmiştir.

B. Başvurular Hakkında Açılan Ceza Yargılamaları

1. Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan

25. Başvurular Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan, İmarbankın yöneticilerinden biri ve ana ceza yargılaması çerçevesinde sanıklardan biri olan C.C. Uzan'ın çocuklarıdır.

26. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, 14 Ağustos 2003 tarihinde, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, yukarıda belirtilen başvuruların babası hakkında ihtiyati tedbir uygulanmasına karar vermiştir. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, bankanın yöneticilerinin eşleri ve çocukları hakkında ihtiyati tedbirlerin uygulanmasının gerekip gerekmediği hususunu daha sonra incelemeye karar vermiştir (ivedilikle yürütülen 2003/426 Nolu dava dosyası).

27. Aynı mahkeme, 14 Ağustos 2003 tarihli kararına müteakiben, 11 Eylül 2003 tarihinde, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, başvuran Renç Emre Uzan hakkında ihtiyati tedbir kararı vermiştir (ivedilikle yürütülen 2003/484 Nolu dava dosyası).

28. Yine aynı bağlamda, söz konusu mahkeme, 3 Kasım 2003 tarihinde, yine 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, başvuran Jasmin

Paris Uzan hakkında ihtiyati tedbir kararı vermiştir (ivedilikle yürütülen 2003/484 Nolu dava dosyası).

29. Şişli Cumhuriyet Savcısı, 21 Ocak 2004 tarihinde, bütün başvurular hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir (yukarıda 16. paragraf). TMSF, 5 Şubat 2004 tarihinde, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar hakkında itirazda bulunmuştur. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Mayıs 2004 tarihinde, TMSF'nin itirazını reddetmiş ve kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı onaylamıştır.

30. Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan 21 Ocak 2004 tarihinde kendileri lehine verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karardan yararlanarak, belirtilmeyen bir tarihte (yukarıda 16 ve 17. paragraflar), Şişli Sulh Ceza Mahkemesinden, mal varlıklarına konulan ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını talep etmişlerdir.

31. Şişli Sulh Ceza Mahkemesi, 3 Eylül 2004 tarihinde, 8. Ağır Ceza Mahkemesinin, İmarbank'a ilişkin bankacılık suçları hakkında karar vermek için tek yetkili mahkeme olarak görevlendirildiği gerekçesiyle, söz konusu mahkeme lehine konu bakımından (*ratione materiae*) görevsizlik kararı vermiştir. Şişli Sulh Ceza Mahkemesi, Ağır Ceza Mahkemesinin başvuruların babalarının da aralarında bulunduğu İmarbankın yöneticileri hakkında açılan ceza soruşturmaları kapsamında başvuruların talebini de incelemesi gerektiğini belirtmiştir.

32. Yukarıda belirtilen başvurular, kendileri lehine verilen 21 Ocak 2004 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara dayanarak, 28 Ocak 2005 tarihinde, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesinden, mal varlıklarına konulan ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebinde bulunmuşlardır.

33. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Şubat 2005 tarihli duruşma sırasında, söz konusu başvuruların durumu hakkında 2004/1 Nolu dosya kapsamında bir karara vararak, bu başvurulara "davaya taraf sıfatının dışında bir sıfat" (dava dışı) vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, söz konusu başvuruların cezai sorumsuzluklarını kararında belirtmesine karşın

İlgililerin hukuki yönden sorumlu tutulabileceklerini gözlemleyerek, ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını reddetmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, kararını desteklemek için, ilgililerin hak sahibi olma ve yükümlülük altına girme yeteneğini haiz olduğunu belirtmiştir. Böylelikle, Ağır Ceza Mahkemesi, başvuruların genç yaşta olmaları nedeniyle, bir kazanç sağlamaları ve çalışmaları mümkün olmasa dahi, miras ve bağış yoluyla bazı hakları elde edebileceklerini ve dolayısıyla 4389 sayılı Kanun uyarınca, elde edebilecekleri veya daha önce elde etmiş oldukları mal varlığına ilişkin ihtiyati tedbir kararı verilmesinin ve daha önce karar verilen tedbirlere devam edilmesinin mümkün olacağını kaydetmiştir.

34. Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne itirazda bulunmuşlardır. 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 24 Şubat 2005 tarihli bir kararla, itiraz edilen kararı onaylamıştır.

35. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 5 Mayıs 2015 tarihinde, söz konusu tarihten itibaren ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasına karar vermiştir. Öte yandan İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, TMSF'nin fonların hileli olarak söz konusu başvurulara devredildiğini iddia etmesi halinde, bu hususun gelecekte yeniden incelenebileceğini belirtmiştir.

2. *Ayla Uzan Ashaboğlu*

36. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, 14 Ağustos 2003 tarihinde, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, ana ceza yargılaması çerçevesinde sanıklardan biri, İmarbankın Yönetim Kurulu Üyesi ve Yönetici Yardımcısı ve İmarbankın İcra Müdürü olan başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu'nun babası hakkında ihtiyati tedbir uygulanmasına karar vermiştir. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, bankanın yöneticilerinin eşleri ve çocukları hakkında ihtiyati tedbirlerin uygulanmasının gerekip gerekmediği hususunu daha sonra incelemeye karar vermiştir (ivedilikle yürütülen 2003/426 Nolu dava dosyası).

37. Aynı mahkeme, 14 Ağustos 2003 tarihli kararın ardından, 11 Eylül 2003 tarihinde, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu hakkında ihtiyati tedbir kararı vermiştir (ivedilikle yürütülen 2003/484 Nolu dava dosyası).

Bu karara dayanılarak, belirtilmeyen farklı tarihlerde, yukarıda belirtilen başvuranın mal varlığına ilişkin ihtiyati tedbir kararı verilmiştir.

Aynı şekilde, 30.000 Amerikan Doları (USD), 6 Milyar TRL (yaklaşık 3.870 avro), 50 madeni para (olayların meydana geldiği dönemde, 5.618.500.000 TRL değerinde (yaklaşık 3.620 avro)) ve Kepez T.A.O.'nun farklı türlerde 759 hissesi (olayların meydana geldiği dönemde, toplam değeri 6.451.200.000 TRL'dir (yaklaşık 4.160 avro)) bulunan ilgilinin kasasına, 26 Şubat 2004 tarihinde el konulmuştur.

385. Şişli Cumhuriyet Savcısı, 21 Ocak 2004 tarihinde, bütün başvuranlar hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir (yukarıda 16. paragraf). TMSF, 5 Şubat 2004 tarihinde, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar hakkında itirazda bulunmuştur. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Mayıs 2004 tarihinde, TMSF'nin itirazını reddetmiş ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararı onaylamıştır.

39. Hükümet, 24 Kasım 2016 tarihinde, Mahkemeyi, başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu hakkında Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından verilen ihtiyati tedbir kararının halen yürürlükte olduğu konusunda bilgilendirmiştir.

3. Nimet Hülya Talu

40. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, TMSF'nin talebi üzerine, 14 Ağustos 2003 tarihinde, İmarbank bünyesinde murakıp görevini üstlenmesi nedeniyle, başvuran Nimet Hülya Talu'nun mal varlığı üzerinde ihtiyati tedbirlerin uygulanmasına karar vermiştir.

41. İhtiyati tedbirlerin, belirtilmeyen tarihlerde, ilgilinin maaşı, aracı ve evi üzerinde uygulanmasına karar verilmiştir.

42. TMSF, 7 Ocak 2004 tarihinde, mal varlığı üzerinde ihtiyati tedbir uygulanan kişiler hakkında zimmet nedeniyle suç duyurusunda bulunmuştur.

43. Şişli Cumhuriyet Savcısı, 21 Ocak 2004 tarihinde, bütün başvurular hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir (yukarıda 16. paragraf). TMSF, 5 Şubat 2004 tarihinde, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar hakkında itirazda bulunmuştur. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Mayıs 2004 tarihinde, TMSF'nin itirazını reddetmiş ve kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı onaylamıştır.

44. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, "dava dışı" sıfatını verdiği başvuran Nimet Hülya Talu'nun talebi üzerine, 11 Mayıs 2004 tarihinde, 2004/1 No.lu dosya kapsamında, yalnızca söz konusu başvuranın maaşı üzerindeki ihtiyati tedbirlerin kısmen kaldırılmasına karar vermiştir.

45. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, kararında, söz konusu başvuranın kullanımına bırakılan, el konulamayan aylık maaş tutarını 1.000 TRL (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 550 avro) olarak belirlemiştir. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, ilgilinin diğer mal varlıkları üzerinde konulan ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebini reddetmiştir.

46. Yukarıda belirtilen başvuran, 21 Ocak 2004 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı ileri sürerek, 23 Haziran 2004 tarihinde, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesinden, mal varlığı üzerindeki bütün ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını talep etmiştir.

47. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 1 Temmuz 2004 tarihli duruşmada, söz konusu başvuranın talebini reddetmiştir (2004/1 Nolu dosya).

48. Başvuran Nimet Hülya Talu, 21 Haziran 2005 tarihinde, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesinden, tasarruf teşvik nemaların, maaşları ve İstanbul Üniversitesi Ekonomi Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü olarak görev yaptığı döneme bağlı olarak ödenmesi gereken maaş ve

tazminatlarıüzerinde konulan ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını talep etmiştir.

49. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Haziran 2005 tarihinde düzenlenen duruşma sonucunda, ilgilinin tasarruf teşvik nemalarının bir kısmına getirilen tedbirlerin kaldırılmasına karar vermiş, talebin geri kalan kısmını reddetmiştir. tir (2004/1 No.lu dosya).

50. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Şubat 2006 tarihinde, 2004/1 No.lu dosya çerçevesinde kararını vermiş ve İmarbankın firari yöneticileri hakkında dava dosyasının ayrılmasına ve bu dava dosyasına yeni bir dosya numarasının (No. 2006/17) verilmesine karar vermiştir. Böylelikle, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, bankanın yöneticileri hakkındaki dava (2006/17 No.lu dosya) inceleninceye kadar, davaya taraf olmayan kişilere getirilen ihtiyati tedbirlerin devamına karar vermiştir.

51. Başvuran Nimet Hülya Talu aleyhine, 12 ve 13 Aralık 2006 tarihlerinde, hileli bankacılık işlemlerinin yönetimi ve adli makamlar tarafından talep edilen bilgi ve belgelerin iletilmemesi suçundan, Ağır Ceza Mahkemesi'nde iki yeni ceza davası açılmıştır.. (No. 2006/99 ve 2006/100).

52. İlgili, 5 ve 20 Haziran 2007 tarihlerinde, soruşturmanın ilerleme durumuna atıfta bulunarak, mal varlıklarına getirilen ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebini yinelemiştir.

53. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, İmarbank'ın firari yöneticilerinin davasını incelemesi sırasında (2006/17 No.lu dosya), 23 Temmuz 2007 tarihinde, yeniden "dava dışı" sıfatını verdiği söz konusu başvuranın mal varlıklarına getirilen ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebini reddetmiştir. Söz konusu başvuran, mal varlıklarına getirilen ihtiyati tedbirlerin devamı hakkında 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne itirazda bulunmuştur.

54. İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 2 Ekim 2007 tarihinde, bu itirazı reddetmiştir. Söz konusu karar, 18 Ekim 2007 tarihinde, ilgiliye tebliğ edilmiştir.

55. Ağır Ceza Mahkemesi, 13 Mart 2008 tarihli kararla, hileli bankacılık işlemlerinin yönetimi ve adli makamlar tarafından talep edilen bilgi ve belgelerin iletilmemesi suçundan başvuran Nimet Hülya Talu'nun beraatına karar vermiştir.

56. Söz konusu başvuran, 20 Ağustos 2009 tarihinde, tasarruf teşvik nemalarının geri kalanı da dâhil olmak üzere mal varlığı üzerinde konulan bütün ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını ve ikincil olarak, el konulamayan aylık maaş tutarının 2.500 TRL olarak (yaklaşık 1.170 avro) belirlenmesiyle, maaşına getirilen tedbirlerin kısmen kaldırılmasını yeniden talep etmiştir.

57. 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 1 Ekim 2009 tarihli duruşmada, el konulamayan aylık maaş tutarını 1.500 TRY (yaklaşık 690 avro) olarak belirleyerek, ilgilinin maaşı üzerindeki ihtiyati tedbirleri kısmen kaldırmış ve TMSF'yi talebin geri kalanı için görüşlerini sunmayadavet etmiştir.

58. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Nisan 2013 tarihinde, yukarıda belirtilen başvuranın 2006/99 No.lu dosya kapsamında beraat etmesini dikkate alarak, ilgilinin mal varlıkları üzerinde konulan ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasına karar vermiştir.

59. Başvuran Nimet Hülya Talu'nun temsilcisi, 6 Ekim 2016 tarihli yazısında, ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasının ardından, müvekkilinin son on yıl ile ilgili olarak, gecikmiş maaşları bağlamında, gecikme faizi eklenmeksizin, 275.000 TRY (yaklaşık 80.465 avro) tutarında bir meblağ aldığı hususunda Mahkemeyi bilgilendirmiştir.

4. Bilge Doğru

60. Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi, TMSF'nin talebi üzerine, 14 Ağustos 2003 tarihinde, İmarbank bünyesinde murakıp görevini üstlenmesi nedeniyle, başvuran Bilge Doğru'nun mal varlıkları üzerinde ihtiyati tedbir uygulanmasına karar vermiştir. Sonuç olarak, farklı tarihlerde, ilgilinin T.C.

Ziraat Bankası, Denizbank A.Ş., Finansbank A.Ş. ve Türkiye Halk Bankası nezdinde bulunan hesaplarına el konulmuştur.

61. Aynı mahkeme, 14 Ağustos 2003 tarihli kararın ardından, 4 Eylül 2003 tarihinde, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi uyarınca, bu başvuran hakkında ihtiyati tedbir kararı vermiştir (2003/484 No.lu dava dosyası).

62. Belirtilmeyen tarihlerde, ilgilinin banka hesapları, aracı ve Bozcaada'da (İstanbul) bulunan taşınmazı üzerinde ihtiyati tedbirlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

63. TMSF, 7 Ocak 2004 tarihinde, mal varlıklarına ihtiyati tedbir konulan kişiler hakkında zimmet nedeniyle, suç duyurusunda bulunmuştur.

64. Şişli Cumhuriyet Savcısı, 21 Ocak 2004 tarihinde, bütün başvurular hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir (yukarıda 16. paragraf). TMSF, 5 Şubat 2004 tarihinde, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar hakkında itirazda bulunmuştur. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Mayıs 2004 tarihinde, TMSF'nin itirazını reddetmiş ve kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı onaylamıştır.

65. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 11 Mayıs 2004 tarihinde, 2004/1 No.lu dosya çerçevesinde, söz konusu başvuranın durumu hakkında bir karara vararak, ilgiliye mal varlıkları üzerindeki ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasının reddedilmesi kararıyla, "dava dışı" sıfatını vermiştir.

66. Yukarıda belirtilen başvuran, 3 Aralık 2004 tarihinde, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesinden, mal varlıkları üzerine konulan ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını talep etmiştir.

67. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 22 Aralık 2004 tarihinde, ilgilinin tasarruf teşvik nemaları, vergi iadesinin geri ödenmesi bağlamında ilgiliye ödenmesi gereken tutarlar ve el konulamayan aylık maaş tutarı 1.000 TRL (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 540 avro) olarak belirlenerek, maaşı üzerinde uygulanan ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasına karar vermiştir. Söz konusu başvuranın aracına getirilen ihtiyati tedbirler ile ilgili olarak,

8. Ağır Ceza Mahkemesi, yetkili makamlar tarafından aracın başvuranın adına tescil edildiğini gösteren bir belgenin düzenlenmesi koşuluyla, ilgiliye aracın teknik denetime tabi tutulması konusunda izin verilmesine karar vermiştir. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, geriye kalan durum için ilgilinin diğer mal varlıklarına getirilen ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebini reddetmiştir (Dosya No. 2004/1).

68. Başvuran Bilge Doğru, 18 Ocak 2005 tarihinde, malvarlığı üzerindeki konulandırım ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebini yinelemiştir.

69. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Şubat 2005 tarihinde, 1.000 TRL (yaklaşık 590 avro) sınırındaki maaşına ve vergi iadesinin geri ödenmesi bağlamında, ödenmesi gereken tutarlara getirilen ihtiyati tedbir kararının kısmen kaldırılmasıyla ilgili olarak, kararını yinelemiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, söz konusu başvuran tarafından gereken belgelerin dosyaya eklenmesinden sonra, sağlık masraflarının geri ödenmesi bağlamında, ödenmesi gereken tutarlar konusunu yeniden değerlendireceğini belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, geriye kalan durumla ilgili talebi reddetmiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi, ibaşvuran tarafından ihtiyati tedbirlerin devamına ilişkin kararın gerekçesiyle ilgili sunulan taleple ilgili olarak, , daha önceki kararların gerekçeli olduğunu ve daha önce verilen kararların daha sonra (*a posteriori*) gerekçelendirilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla, Ağır Ceza Mahkemesi bu talebi reddetmiştir.

70. Yukarıda belirtilen başvuran, 8 Mart 2005 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesinden, aracının teknik kontrole tabi tutulmasına izin verilmesi ve emekli maaşına getirilen ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebinde bulunmuştur.

71. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Mart 2005 tarihli duruşmada, bu talepleri kabul etmiştir.

72. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Şubat 2006 tarihinde, 2004/1 No.lu dosya çerçevesinde kararını vermiş ve İmarbank'ın firari yöneticileri

hakkında dava dosyasının ayrılmasına ve bu dava dosyasına yeni bir dosya numarasının (No. 2006/17) verilmesine karar vermiştir. Böylelikle, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, bankanın yöneticileri hakkındaki dava (2006/17 Nolu dosya) neticeleninceye kadar, davaya taraf olmayan kişilere getirilen ihtiyati tedbirlerin devamına karar vermiştir.

Başvuran Bilge Doğru'ya getirilen tedbirlerin kaldırılması talebiyle ilgili olarak, 8. Ağır Ceza Mahkemesi, sağlık masraflarının geri ödenmesi bağlamında, ödenecek tutarların tahsil edilmesi konusunda ilgiliye izin vermiş ve geriye kalan durumla ilgili talebi reddetmiştir.

Yargıtay, 26 Ocak 2007 tarihinde, bu kararı onamıştır. Yukarıda belirtilen başvuranın mal varlıkları üzerinde konulan ihtiyati tedbirlere, beraat eden kişilerin mal varlığına getirilen tedbirlerin söz konusu kararın verildiği tarihte kaldırılmasına rağmen, devam edilmiştir.

73. Bu süre zarfında, söz konusu başvuran aleyhine, 12 ve 13 Aralık 2006 tarihlerinde, hileli bankacılık işlemlerinin yönetimi ve adli makamlar tarafından talep edilen bilgi ve belgelerin iletilmemesi suçundan, Ağır Ceza Mahkemesi'nde, iki yeni ceza davası açılmıştır. (No. 2006/99 ve 2006/100).

74. İlgili, 5 ve 20 Haziran 2007 tarihlerinde, soruşturmanın ilerleme durumuna atıfta bulunarak, mal varlıkları üzerinde konulan ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebini yinelemiştir.

75. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, İmarbank'ın firari yöneticilerinin davasını incelemesi sırasında (2006/17 No.lu dosya), 23 Temmuz 2007 tarihinde, yeniden "dava dışı" sıfatını verdiği söz konusu başvuranın mal varlıklarına getirilen ihtiyati tedbirlerin kaldırılması talebini reddetmiştir. Söz konusu başvuran, mal varlıklarına getirilen ihtiyati tedbirlerin devamı hakkında 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne itirazda bulunmuştur.

76. İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 2 Ekim 2007 tarihinde, bu itirazı reddetmiştir. Söz konusu karar, 18 Ekim 2007 tarihinde ilgiliye tebliğ edilmiştir.

77. Ağır Ceza Mahkemesi, 8 Temmuz 2008 tarihinde verilen kararla, hileli bankacılık işlemlerinin yönetimi ve adli makamlar tarafından gereken bilgi ve belgelerini iletilmemesi suçundan başvuran Bilge Doğru'nun beraatine karar vermiştir.

78. İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 4 Kasım 2013 tarihinde, TMSF tarafından sunulan görüşe aykırı olarak, ilgilinin bazı mal varlıkları ve alacakları üzerindeki ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasına karar vermiştir.

79. Başvuran Bilge Doğru'nun temsilcisi, Mahkeme'ye sunduğu 8 Nisan 2015 tarihli yazıdamüvekkilinin taşınmazına el konulmasına dair Bozcaada Kaymakalığı'nın 6 Nisan 2015 tarihli belgesini sunmuştur.

80. Yukarıda belirtilen başvuranın temsilcisi, Mahkemeye göndermiş olduğu 6 Ekim 2016 tarihli yazısında, durumun halen değişmediğini ve müvekkilinin bu konudaki belirsizlikten muzdarip olduğunu iddia etmiştir. Temsilci, dava dosyasına, müvekkilinin 65.825,25 TRY (yaklaşık olarak 19.300 avro) tutarında varlığı bulunan 143-01016631 no.lu hesabına, İstanbul 33. İcra Dairesi tarafından yapılan el koyma işleminin halen devam ettiğine (Dosya No. 2013/26698 E) dair Türkiye Halk Bankası A.Ş. tarafından düzenlenen 15 Nisan 2016 tarihli bir belgeyi eklemiştir.

C. Başvuranlar Hakkında Açılan İdari Yargılamalar

1. Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan

a) Jasmin Paris Uzan

81. TMSF, 1 Mart 2004 ve 11 Ekim 2004 tarihlerinde, 4389 Sayılı Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrası ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, başvuran Jasmin Paris Uzan'a, İmarbankın Hazine tarafından tutulan alacaklarının tahsili için, sırasıyla, bir ödemeye davet yazısı ve bir ödeme emri göndermiştir. Başvuranın, müteselsilen ödemesi gereken toplam miktar 7.552.995.710,63 TRL'dir (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık olarak 4.602.678.000.000 Avro).

82. Belirtilmeyen bir tarihte, söz konusu başvuran, İstanbul İdare Mahkemesine başvurarak, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın (yukarıdaki 14. paragraf) ve aynı zamanda, 1 Mart 2004 tarihli ödemeye davet yazısının ve 11 Ekim 2004 tarihli ödeme emrinin iptal edilmesi talebinde bulunmuştur.

83. İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 29 Kasım 2005 tarihinde, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın ve 1 Mart 2004 tarihli ödemeye davet yazısının iptaline ilişkin talebin reddine karar vermiştir.⁸⁴. Yukarıda anılan başvuran, İdare Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

84. Yukarıda anılan başvuran, İdare Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

85. Danıştay 13. Dairesi, 18 Nisan 2007 tarihinde, temyiz edilen söz konusu kararın bozulmasına karar vermiştir.

86. İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 18 Ekim 2007 tarihinde, söz konusu başvuranın talebini yeniden reddetmiştir. Belirtilmeyen bir tarihte, Danıştay 13. Dairesi, İdare Mahkemesinin 18 Ekim 2007 tarihinde verdiği kararın bozulmasına karar vermiştir.

87. Bu süre zarfında, ilgili başvuran tarafından belirtilmeyen bir tarihte yapılan temyiz başvurusu üzerine, Danıştay 13. Dairesi, 13 Mart 2008 tarihinde, 1 Mart 2004 tarihli ödemeye davet yazısının icrasının ertelenmesine karar vermiştir.

88. İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 24 Ekim 2010 tarihinde, ilgilinin talebini kabul etmiştir ve söz konusu ödemeye davet yazısını iptal etmiştir.

89. TMSF, bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

90. Danıştay 13. Dairesi, 30 Nisan 2014 tarihinde, temyiz başvurusunun reddine, 4 Aralık 2014 tarihinde ise karar düzeltme talebinin reddine karar vermiştir.

b) Renç Emre Uzan

91. TMSF, 18 Şubat 2004 ve 29 Mart 2004 tarihlerinde, 4389 sayılı Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrası ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, başvuran Renç Emre Uzan'a, İmarbankın Hazine tarafından tutulan alacaklarının tahsili için, sırasıyla, bir ödemeye davet yazısı ve bir ödeme emri göndermiştir. Başvuranın müteselsilen ödemesi gereken toplam miktar 7.552.995.710,63 TRL'dir (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık olarak 4.340.802.000 Avro).

92. Belirtilmeyen bir tarihte, başvuran, İstanbul İdare Mahkemesine başvurarak, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın ve aynı zamanda, 18 Şubat 2004 tarihli ödemeye davet yazısının ve 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptal edilmesi talebinde bulunmuştur.

93. İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 29 Kasım 2005 tarihinde, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın ve 18 Şubat 2004 tarihli ödemeye davet yazısının iptaline ilişkin talebin reddine karar vermiştir.

94. Başvuran, 18 Nisan 2007 tarihinde, temyiz başvurusunda bulunmuştur.

95. Danıştay 13. Dairesi, 29 Eylül 2007 tarihinde, temyiz edilen söz konusu kararın bozulmasına karar vermiştir.

96. Dava, İstanbul 3. İdare Mahkemesine gönderilmiştir; İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 3 Ekim 2007 tarihinde, başvuranın söz konusu talebinin yeniden reddine karar vermiştir.

97. Başvuran tarafından belirtilmeyen bir tarihte yapılan temyiz başvurusu üzerine, Danıştay 13. Dairesi, 19 Mart 2008 tarihinde, 18 Şubat 2004 tarihli ödemeye davet yazısının icrasının ertelenmesine karar vermiştir.

98. Danıştay, 24 Eylül 2009 tarihinde, İstanbul 3. İdare Mahkemesinin kararının, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği karar ile ilgili kısmını onamıştır. Buna karşın Danıştay, ilgili kararın 18 Şubat 2004 tarihli ödemeye davet yazısına ilişkin kısmını bozmuştur. Danıştayın nazarında,

bankanın kaynaklarının ilgiliye ne şekilde ve ne ölçüde devredilebileceğini belirlemeden, yalnızca çoğunluk hissedarının çocuğu olmasından dolayı, başvuranın tüm amme alacaklarından sorumlu olarak kabul edilmesi gerçekte yasaya aykırıdır.

99. İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 20 Ocak 2010 tarihinde, Danıştayın kararına uymuştur ve 18 Şubat 2004 tarihli ödemeye davet yazısının iptaline karar vermiştir.

100. Danıştay 13. Dairesi, 25 Mayıs 2010 tarihinde, TMSF'nin, 20 Ocak 2010 tarihli kararın icrasının ertelenmesi talebinin reddine karar vermiştir.

101. Bu süre zarfında, İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 29 Kasım 2005 tarihinde, 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptaline ilişkin talebin reddine karar vermiştir.

102. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, temyiz başvurusunda bulunmuştur.

103. Danıştay 13. Dairesi, 1 Kasım 2006 tarihinde, 29 Kasım 2005 tarihli kararın bozulmasına karar vermiştir. Danıştay 13 Dairesi, kararına dayanak olarak, 24 Eylül 2009 tarihinde verdiği kararda gösterdiği gerekçeyi, yani bankanın kaynaklarının ilgiliye ne şekilde ve ne ölçüde devredilebileceğini belirlemeden, yalnızca çoğunluk hissedarının çocuğu olmasından dolayı, başvuranın tüm amme alacaklarından müteselsil sorumlu olarak kabul edilmesinin yasaya aykırı olduğunu yinelemiştir.

104. İstanbul 3. İdare Mahkemesi, 15 Mayıs 2007 tarihinde, Danıştay'ın bozma kararına uymuş ve 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptaline karar vermiştir.

105. TMSF, belirtilmeyen bir tarihte, 15 Mayıs 2007 tarihinde verilen karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur. TMSF ayrıca, söz konusu kararın icrasının ertelenmesini talep etmiştir.

106. Danıştay 13. Dairesi, 15 Ekim 2007 tarihinde, söz konusu kararın icrasının ertelenmesi talebini reddetmiştir.

107. Danıştay, 3 Şubat 2010 tarihinde, söz konusu kararı onamıştır.

108. Danıştay 13. Dairesi, 14 Ekim 2010 tarihinde, TMSF tarafından yapılan karar düzeltme talebini ve aynı zamanda, söz konusu kurum tarafından yapılan kararın icrasının ertelenmesi talebinin reddine karar vermiştir.

109. Hükümetin verdiği bilgilere göre, 6183 sayılı Kanun uyarınca başlatılan adli süreç kapsamında, başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan'ın mal varlıkları hakkında herhangi bir el konulma kararı verilmemiştir ve ayrıca söz konusu iki başvurana verilen yurt dışına çıkma yasağı 10 Ağustos 2006 tarihinde kaldırılmıştır.

2. *Ayla Uzan Ashaboğlu*

110. TMSF, 27 Ocak 2004 ve 29 Mart 2004 tarihlerinde, 4389 sayılı Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrası ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, başvuran Ayla Uzan Ashaboğlu'na, İmarbankın Hazine tarafından tutulan alacaklarının tahsili için, sırasıyla, bir ödemeye davet yazısı ve bir ödeme emri göndermiştir. Başvuranın, müteselsilen ödemesi gereken toplam miktar 7.552.995.710,63 TRL'dir (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık olarak 4.600.374.000 Avro).

111. Belirtilmeyen bir tarihte, ilgili, İstanbul İdare Mahkemesine başvurarak, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın ve aynı zamanda, 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısının ve 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptal edilmesi talebinde bulunmuştur.

112. İdare Mahkemesi, 4 Nisan, 5 Nisan ve 1 Haziran 2005 tarihlerinde, TMSF tarafından yapılan kararın icrasının ertelenmesine ilişkin taleplerin reddine karar vermiştir.

113. İstanbul 2. İdare Mahkemesi, 21 Temmuz 2006 tarihinde, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın ve 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısının iptal edilmesine ilişkin talepleri reddetmiştir.

114. Yukarıda anılan başvuran, İdare Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

115. Danıştay 13. Dairesi, 8 Ekim 2007 tarihinde, 21 Temmuz 2006 tarihli kararın, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği karar ile ilgili kısmının onanmasına karar vermiştir. Buna karşın Danıştay, ilgili kararın 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısına ilişkin kısmını bozmuştur. Danıştayın nazarında, bankanın kaynaklarının ilgiliye ne şekilde ve ne ölçüde devredilebileceğini belirlemeden, yalnızca çoğunluk hissedarının çocuğu olmasından dolayı, başvuranın tüm amme alacaklarından sorumlu olarak kabul edilmesi gerçekte yasaya aykırıdır.

116. İstanbul 2. İdare Mahkemesi, 27 Mart 2008 tarihinde, Danıştay'ın kararında belirtilen gerekçelere dayanarak ödemeye davet yazısının iptaline karar vermiştir.

117. TMSF, belirtilmeyen bir tarihte, temyiz başvurusunda bulunmuştur. Danıştay 13. Dairesi, 12 Mayıs 2010 tarihinde, İdare Mahkemesinin kararını onamıştır.

118. Danıştay 13. Dairesi, 16 Mayıs 2011 tarihinde, TMSF tarafından yapılan karar düzeltme talebinin reddine karar vermiştir.

119. Bu süre zarfında, İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 30 Nisan 2007 tarihli kararla, 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptaline ilişkin talebin reddine karar vermiştir.

120. Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu, İdare Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

121. Danıştay 13. Dairesi, 23 Kasım 2007 tarihinde, 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin icrasının ertelenmesine karar vermiştir.

122. Danıştay 13. Dairesi, 9 Aralık 2009 tarihinde, İstanbul İdare Mahkemesinin 30 Nisan 2007 tarihli kararının bozulmasına karar vermiştir.

123. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 24 Mart 2010 tarihinde, 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptaline karar vermiştir.

124. TMSF, temyiz başvurusunda bulunmuştur.

125. Danıştay 13. Dairesi, 16 Kasım 2011 tarihinde, İdare Mahkemesinin kararını onamıştır.

126. Danıştay 13. Dairesi, 27 Haziran 2013 tarihinde, TMSF tarafından yapılan karar düzeltme talebinin reddine karar vermiştir.

3. *Nimet Hülya Talu*

127. TMSF, 27 Ocak 2004 ve 23 Mart 2004 tarihlerinde, 4389 sayılı Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrası ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, başvuran Nimet Hülya Talu'ya, İmarbank'ın Hazine tarafından tutulan alacaklarının tahsili için, sırasıyla, bir ödemeye davet yazısı ve bir ödeme emri göndermiştir. Söz konusu başvuranın, müteselsilen ödemesi gereken toplam miktar 7.552.995.710,63 TRL'dir (olayların meydana geldiği tarihte yaklaşık olarak 4.600.374.000 Avro).

128. Belirtilmeyen bir tarihte, ilgili, İstanbul İdare Mahkemesi'ne başvurarak, 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısının ve 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptal edilmesi talebinde bulunmuştur.

129. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 29 Haziran 2007 tarihinde, 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısının iptaline ilişkin talebin reddine karar vermiştir.

130. Yukarıda anılan başvuran, İdare Mahkemesi'nin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

131. İlk olarak, Danıştay 13. Dairesi, 15 Şubat 2008 tarihinde, 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısının icrasının ertelenmesine karar vermiştir.

132. İkinci olarak, Danıştay, 9 Aralık 2009 tarihinde, 29 Haziran 2007 tarihli kararı bozmuştur. Danıştayın nazarında, bankanın kaynaklarının ilgiliye ne şekilde ve ne ölçüde devredilebileceğini belirlemeden, yalnızca imzasının banka için bağlayıcı olması nedeniyle, söz konusu başvuranın tüm amme alacaklarından sorumlu olarak kabul edilmesi gerçekte yasaya aykırıdır.

133. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 16 Mart 2010 tarihinde, Danıştayın bozma kararı üzerine davayı tekrar inceleyerek, söz konusu başvuranın talebini yeniden reddetmiştir.

134. Danıştay 13. Dairesi, 16 Aralık 2010 tarihinde, İdare Mahkemesi'nin kararını yeniden bozmuştur.

135. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 20 Nisan 2011 tarihinde, Danıştay'ın kararına uymuştur ve 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısını iptal etmiştir.

136. TMSF, belirtilmeyen bir tarihte, temyiz başvurusunda bulunmuştur.

137. Danıştay 13. Dairesi, 30 Ocak 2015 tarihinde, İdare Mahkemesinin kararını onamıştır.

138. Danıştay 13. Dairesi, 9 Haziran 2015 tarihinde, TMSF tarafından yapılan karar düzeltme talebini reddetmiştir.

139. Bu süre zarfında, İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 4 Ekim 2007 tarihli kararlar, 23 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptaline ilişkin talebi reddetmiştir.

140. Başvuran Nimet Hülya Talu, İdare Mahkemesi'nin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

141. Danıştay 13. Dairesi, 12 Mart 2008 tarihinde, söz konusu ödeme emrinin icrasının ertelenmesine karar vermiştir.

142. Danıştay 13. Dairesi, 9 Aralık 2009 tarihinde, 4 Ekim 2007 tarihli kararı bozmuştur.

4. Bilge Doğru

143. TMSF, 27 Ocak 2004 ve 23 Mart 2004 tarihlerinde, 4389 sayılı Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrası ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, başvuran Bilge Doğru'ya, İmarbankın Hazine tarafından tutulan alacaklarının tahsili için, sırasıyla, bir ödemeye davet yazısı ve bir ödeme emri göndermiştir. Söz konusu başvuranın, müteselsilen ödemesi gereken

toplam miktar 7.552.995.710,63 TRL'dir (olayların meydana geldiği tarihte yaklaşık olarak 4.600.374.000 Avro).

144. Belirtilmeyen bir tarihte, ilgili, İstanbul İdare Mahkemesine başvurarak, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın yanı sıra 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısının ve 23 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptal edilmesi talebinde bulunmuştur. İlgili ayrıca, 2 Ocak 2004 tarihinde, mal varlığı üzerinde konulan ihtiyati tedbir kararının iptalini talep etmiştir.

145. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 20 Aralık 2006 tarihinde, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği kararın ve 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısının iptaline ilişkin talebi reddetmiştir.

146. Yukarıda anılan başvuran, temyiz başvurusunda bulunmuştur.

147. Danıştay 13. Dairesi, 8 Ekim 2007 tarihinde, 20 Aralık 2006 tarihli kararın, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihinde verdiği karar ile ilgili kısmının onanmasına karar vermiştir. Buna karşın Danıştay, ilgili kararın 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısına ilişkin kısmını bozmuştur. Danıştayın nazarında, bankanın kaynaklarının ilgiliye ne şekilde ve ne ölçüde devredilebileceğini belirlemeden, yalnızca çoğunluk hissedarının çocuğu olmasından dolayı, başvuranın tüm amme alacaklarından sorumlu olarak kabul edilmesi gerçekte yasaya aykırıdır.

148. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 6 Mayıs 2008 tarihinde, Danıştayın bozma kararı üzerine davayı tekrar inceleyerek, ilgilinin talebini yeniden reddetmiştir.

149. İlgili, yeniden temyiz başvurusunda bulunmuştur.

150. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 17 Aralık 2009 tarihinde, Danıştayın 13. Dairesinin 8 Ekim 2007 tarihinde verdiği kararın gerekçelerini yineleyerek, İstanbul 6. İdare Mahkemesi tarafından 6 Mayıs 2008 tarihinde verilen kararı bozmuştur.

151. TMSF tarafından yapılan karar düzeltme talebi 16 Aralık 2010 tarihinde reddedilmiştir.

152. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 29 Nisan 2011 tarihinde, başvuran Bilge Doğru'nun talebini kabul etmiş ve 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısı ile 2 Ocak 2004 tarihli ihtiyati tedbir kararının iptaline karar vermiştir.

153. Danıştay 13. Dairesi, 30 Ocak 2015 tarihinde, İdare Mahkemesinin kararını esas bakımından onamıştır. Danıştay, kararın, yargılama masrafları ile ilgili kısmını bozmuştur.

154. Danıştay 13. Dairesi, 24 Mayıs 2016 tarihinde, TMSF tarafından yapılan karar düzeltme talebini reddetmiştir.

155. Bu süre zarfında, İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 26 Aralık 2006 tarihinde, 23 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptaline ilişkin talebi reddetmiştir.

156. Yukarıda anılan başvuran, İdare Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

157. Danıştay 3. Dairesi, 23 Ağustos 2007 tarihinde, TMSF'nin bu konudaki görüşünü talep edip değerlendirdikten sonra, söz konusu ödeme emrinin icrasının ertelenmesine karar vermiştir.

158. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 17 Aralık 2009 tarihinde, İstanbul 6. İdare Mahkemesi tarafından verilen kararı yeniden bozmuştur ve söz konusu başvuranın TMSF'nin maruz kaldığı zarardan dolayı sorumlu tutulamayacağını belirtmiştir.

159. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 29 Nisan 2011 tarihinde, ödeme emri ile ilgili olarak ilgiliye sorumluluk yüklenemeyeceğine karar vermiştir.

160. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 14 Eylül 2011 tarihinde, TMSF tarafından başvuran hakkında çıkarılan ödeme emrini iptal etmiştir.

161. Danıştay 13. Dairesi, 30 Ocak 2015 tarihinde, İdare Mahkemesinin kararını onamıştır.

162. TMSF tarafından yapılan karar düzeltme talebi 24 Mayıs 2016 tarihinde reddedilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

163. Olayların meydana geldiği tarihte yürürlükte olan haliyle ve 26 Aralık 2003 tarihli 5020 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerin ardından, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesi ("4389 sayılı Kanun") tarafından düzenlenen rejim, mali güçlük çeken kuruluşlar hakkında bir dizi tedbirini öngörmekteydi ve bu sektördeki düzenleyici kamu kuruluşu Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu idi ("BDDK"). Yetkilerini kullanmak için, söz konusu kuruluş, finansal bilgilere ve yeminli denetçiler tarafından kendisine gönderilen raporlara dayanmaktaydı. İlgili bankanın, hiçbir önleyici tedbirin çözemeyeceği kadar büyük bir bütçe açığı olması halinde, BDDK, bankanın idaresini ve denetimini, 4389 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca, mali güçlük çeken bankaların durumlarının düzeltilmesi ile görevli olan bir diğer kamu kuruluşu olan TMSF'ye (14. maddenin 3. fıkrası) devrettiğini bildirmekteydi.

4389 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile ilgili daha fazla detay için, *Yaşar Holding A.Ş./Türkiye* (esas) (No. 48642/07, 47. paragraf, 4 Nisan 2017) kararına atıfta bulunulması uygundur.

164. Bir bankanın yöneticilerinin mal varlığına el konulmasını mümkün kılan, 31 Temmuz 2003 tarihli ve 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesinin somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“ (...) banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tâbi tasarruf mevduatı tutarı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından tespit edilen tasarruf mevduatı tutarı arasında bir fark bulunması halinde, bu fark nispetinde bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, imzaları bankayı ilzam eden memurları ve şube müdürleri ile yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarının, kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait bankalar ve banka dışı mali kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki, kiralık kasa mevcutları da dâhil olmak üzere, hak ve alacakların dondurulmasına, her türlü mal, hak ve alacakların üzerindeki tasarruf yetkisinin tamamen veya kısmen kaldırılmasına, mal, kıymetli evrak, nakit ve diğer değerlerin zaptına, bunların bir tevdi mahalline yatırılmasına ve

hak ve alacakların üzerine diğer tedbirlerin konulmasına, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun talebi üzerine ilgili bankanın merkezinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimi, yargılama sırasında ise mahkeme tarafından karar verilebilir.

(...) Bu fıkra hükmü, yukarıdaki bentte sayılan kişiler adına hareket eden veya onlar hesabına kendi adına para, mal veya hak edinen kişiler hakkında da uygulanır.

(...) Sulh ceza hâkimince verilen tedbir, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun, bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırıldığı tarihten itibaren bir yıl içerisinde suç duyurusunda bulunmaması halinde sona erer. Bu süre içerisinde suç duyurusunda bulunulması halinde tedbir, takipsizlik kararının veya açılacak dava sonucunda verilecek hükmün kesinleşmesine kadar devam eder. ”

165. 26 Aralık 2003 tarihli ve 5020 sayılı Kanun’un 27. maddesi, 4389 sayılı Kanun’a 1 No.lu ek bir madde ekleyerek, söz konusu hükmü tamamlamıştır. Bu hüküm, bir ihtiyati tedbire konu olabilecek mal varlığına bağlı olan değer türlerini tek tek listeleyerek, aynı ilkeyi öngörmektedir.

166. Dolayısıyla TMSF, bankanın yönetim ve denetimini elinde bulunduran sorumlu kişilerin ve ortaklarının, kurumun işleyişini ve üçüncü kişilerin çıkarlarını tehlikeye atacak şekilde şekilde kurumun öz sermayesini kötüye kullandıkları tespit edildiğinde, yetkili mahkemeden, sorumlu kişilerin tüm malvarlığı üzerinde ihtiyati tedbir konulmasını talep edebilmektedir.

167. 4389 sayılı Kanun, 19 Ekim 2005 tarihinde, yukarıda anılan rejim ile karşılaştırılabilir bir rejimi öngören yeni 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile değiştirilmiştir. Mevcut dava bağlamında, 5411 sayılı Kanun’un 135. maddesi uyarınca, TMSF’nin alacaklarının tamamen tahsil edilmesine kadar (suç duyurusunda bulunulması veya alacakların tahsili yolunda bir takip başlatılması şartıyla) ihtiyati tedbirlerin yürürlükte kaldıklarını hatırlatmak uygundur.

168. 5411 sayılı Kanun’un 135. maddesinin somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“ (...) banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tâbi mevduat ve katılım fonu tutarı ile Fon tarafından tespit edilen mevduat ve katılım fonu tutarı arasında bir fark bulunması hâlinde, bu fark nispetinde bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, imzaları bankayı ilzam eden memurları ve şube müdürleri ile yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarının, (...) belirtilen tedbirlerin alınmasına, Fonun talebi üzerine ilgili bankanın merkezinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimi, yargılama sırasında ise mahkeme tarafından karar verilir.

(...) Bu süre içerisinde suç duyurusunda bulunulması ve/veya Fon tarafından 6183 sayılı Kanuna göre alacağın tahsili yolunda takip başlatılması ve/veya alacağın tahsili yolunda hukuk mahkemelerinde dava açılması hâlinde tedbirler, Fon alacakları tamamen tahsil edilinceye kadar devam eder. Mahkeme, bu Kanun hükümlerine göre Fon tarafından ödenen ve/veya ödenecek miktarın, sorumlular tarafından doğrudan Fona ödenmesine karar verir. Bu takdirde tedbirler, hükmolunan meblağın sorumluların bu fıkra uyarınca tedbirlere konu edilen, para, mal, hak ve alacakları ile diğer mal varlığından tahsiline kadar devam eder.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleştirilen fiiller nedeniyle, bu madde hükümlerine göre Fon tarafından ödeme yapılmasına veya yapılacak olmasına sebebiyet veren kişiler ile bunların eş ve çocuklarına ait her türlü mal, hak ve alacaklar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır. “

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA

169. Mahkeme, başvuruların, ortaya konulan olay ve olgular ile esasa ilişkin sorun bakımından benzerlik gösterdiğini dikkate alarak, başvuruları birleştirmeye ve tek kararda incelemeye karar vermiştir.

II. SÖZLEŞME'YE EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

170. Başvuranlar, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. ve 2. fıkraları, 7. maddesi ve 14 maddesi ile Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürerek, esas itibarıyla, malvarlıkları üzerinde ihtiyati tedbirlerin devam etmesi ve makamların söz konusu tedbirleri kaldırmayı reddetmeleri nedeniyle, mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. Başvuranlar söz konusu ihtiyati tedbirlerin yasaya aykırı olmalarından ve Sözleşme ile güvence altına alınan masumiyet karinesi ilkesinin ihlal edilmesinin yanı sıra ihtilaf konusu ihtiyati tedbirlerin ayrımcı olmalarını da şikayet konusu etmektedir.

Mahkeme, *jura novit curia* (hâkim hukuku kendiliğinden uygular) ilkesi gereğince, Sözleşme ve Protokolleri uyarınca başvuranlar tarafından ileri sürülen hukuki gerekçelerle sınırlı kalmadığını ve bir şikâyeti, başvuranlar tarafından ileri sürülenler dışındaki Sözleşme maddeleri ya da hükümleri kapsamında inceleyerek, bu şikâyete konu edilen olaylara ilişkin yapılacak hukuki nitelendirme hususunda karar verebileceğini hatırlatmaktadır (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, 126. paragraf, 20 Mart 2018). Somut olayda, Mahkeme, şikâyetlerin yalnızca Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi açısından incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. Söz konusu madde aşağıdaki gibidir:

“ Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez. ”

171. Hükümet, başvuranların iddialarına karşı çıkmaktadır.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

172. İlk olarak, Hükümet, başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu ile ilgili olarak, iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir: Hükümet, ilgiliyi, itiraz etmeimkanı olduğu halde, malvarlığı üzerinde ihtiyati tedbir konulması kararına itiraz etmemesinden dolayı suçlamaktadır. Hükümet, bu başvuranın durumunun, dava dosyasına eklenen belgelerin, Hükümete göre, ilgilinin mal varlığı üzerinde ihtiyati tedbir konulmasına karşı itiraz ettiğini belirten bir unsur içermemesi nedeniyle, diğer başvuranların durumundan farklı olduğunu ileri sürmektedir. Hükümet bu konuda, söz konusu başvuranın, 3 Eylül 2004 tarihli görevsizlik kararında ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını talep eden kişiler arasından bulunmadığını belirtmektedir. Hükümet, söz konusu başvuranın, ana ceza davasına ilişkin tutanaklarda söz konusu tedbirlere itiraz eden kişiler arasında da yer almadığını ileri sürmektedir.

173. Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu bu iddiaya karşı çıkmaktadır. Başvuran, öncelikle, 11 Eylül 2003 tarihli ihtiyati tedbir kararına, kendisine hiçbir zaman tebliğ edilmediği için, itiraz edemediğini ileri sürmektedir. Başvuran, her hâlükârda, söz konusu karara karşı itiraz edebilmiş olması halinde bile, diğer başvuranların durumunda olduğu gibi, bu itirazın başarıya ulaşmasına dair hiçbir şansın bulunmadığını eklemektedir. Başvurana göre, iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itiraz kapsamında belirtilen başvuranın, ilgili zamanda hem etkin hem de mevcut olan bir hukuk yolunu kullanmadığını kanıtlamak Hükümetin görevidir.

Yukarıda anılan başvuran ayrıca, ana ceza davasına taraf olmadığını, 2004 yılının Şubat ayından önce şahsı veya mal varlığı ile ilgili olarak, hakkında açılan bir dava veya verilen bir karardan haberdar edilmediğini ve bu nedenle ağır ceza mahkemesine söz konusu tedbirlerin kaldırılması talebinde bulunamadığını iddia etmektedir.

Aynı başvuran, ayrıca, yalnız elkoymaya ilişkin kararların icrasına itiraz etmediğini, TMSF tarafından verilen ödemeye davet yazısının ve daha sonra

ödeme emrinin iptaline yönelik taleplerinin yanı sıra ihtiyati tedbir kararıyla başlatılan açık arttırma prosedürüne ve taşınmazının satılmasına karşı da itiraz ettiğini ifade etmektedir.

Başvuran, Mahkemenin içtihadına göre, muhtemel olarak etkin olan birçok hukuk yolunun mevcut olması durumunda, yalnızca bir hukuk yolunu kullanmakla yükümlü olabileceğini belirtmektedir.

Başvuran son olarak, 21 Ocak 2004 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair verilen kararın kesinleşmesi nedeniyle, 4389 sayılı Kanun hükümlerine göre (26 Aralık 2003 tarihli 5020 sayılı Kanun ile değiştirildiği şekliyle), hakkında verilen ihtiyati tedbir kararının uygulanamayacağını ileri sürmektedir. Başvuran bu bağlamda, söz konusu Kanun'un, bankacılık lisansının iptal edilmesini izleyen yıl içerisinde ceza soruşturmasının açılmaması durumunda, sulh ceza mahkemesinin verdiği ihtiyati tedbir kararının hükümsüz olduğunu açıkça öngördüğünü belirtmektedir. Başvuran, buna karşın, bir ceza soruşturmasının açılması ve bunu takiben bir ceza davasının açılması durumunda, alınan ihtiyati tedbir kararlarının, yalnızca kovuşturmaya yer olmadığına dair bir karar verilinceye veya ceza soruşturması kapsamında kesin bir karar verilinceye kadar geçerli olduğunu eklemektedir. Başvuran, somut olayda, kendisi hakkında hiçbir zaman bir ceza davası açılmadığını ve TMSF'nin sunduğu talebin 10 Mayıs 2004 tarihinde reddedilmesi nedeniyle, kovuşturmaya yer olmadığına dair verilen kararın kesinleştiğini ileri sürmektedir.

174. Mahkeme, tarafların ceza mahkemesi önünde ihtilaf konusu karara karşı itiraz edilmesine ilişkin iddialarını dikkate alarak, başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu'nun, cezai yolları kullanmadığında bile, idare mahkemelerine başvurarak, TMSF'nin 24 Aralık 2003 tarihli kararının iptalini ve aynı zamanda 27 Ocak 2004 tarihli ödemeye davet yazısı ile 29 Mart 2004 tarihli ödeme emrinin iptalini talep etmesinden dolayı, iç hukuk yollarını tükettiğinin kabul edilebileceği kanaatine varmaktadır. Mahkeme bu bağlamda, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralını, bağlamı dikkate

olarak ve aşırı şekilci olmayarak belirli bir esneklikle uyguladığını hatırlatmaktadır. Mahkeme, bir hukuk yolu kullanıldığında, amacı uygulamada aynı olan başka bir hukuk yolunun kullanılmasının gerekli olmadığını yeniden ifade etmektedir (*Kozacıoğlu/Türkiye* [BD], No. 2334/03, §§ 39-43, AİHM 2009, *Hüseyin Kaplan/Türkiye*, No. 24508/09, § 30, 1 Ekim 2013, ve *Riad ve Idiab/Belçika*, No. 29787/03 ve 29810/03, § 84, AİHM 2008). Bu durumda, Mahkeme, bu bağlamda ceza mahkemeleri ile uygulamada aynı amacı izleyen idare mahkemelerinin, kendilerine başvurulması üzerine, söz konusu başvuranın sorumluluğu hususunu geniş bir şekilde inceledikleri ve bu konuda birçok karar verdiklerini kaydetmektedir.

175. Hükümet, ikinci olarak, Mahkemeye sırasıyla 4 Nisan 2008 ve 15 Nisan 2008 tarihlerinde başvuruda bulunan başvuranlar Hülya Nimet Talu ve Bilge Doğru'nun, iç hukukta son kararların verildiği tarihlerden itibaren altı aylık bir süre içinde başvuruda bulunmadığını ileri sürmektedir. Hükümet bu konuda, ihtiyati tedbir kararının 14 Ağustos 2003 tarihinde, İstanbul Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tedbirlerin devam etmesi yönünde verilen kararın 21 Şubat 2006 tarihinde ve ceza davası kapsamında İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen nihai kararın 2 Ekim 2007 tarihinde verildiğini belirtmektedir.

Hükümet, başvuran Ayla Uzan-Ahsaboğlu'nun da altı aylık süre kuralına riayet etmediğini ileri sürmektedir.

176. Söz konusu başvuranlar bu iddiaya itiraz etmektedirler.

177. Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu, lehinde verilen nihai kararlara karşın, mal varlığının kontrolünün kendisinde olmadığını ve maruz kaldığı kayıplara ilişkin bir tazminat almadığını ileri sürmektedir. Dolayısıyla, söz konusu başvuranın Mahkeme önünde ileri sürdüğü Sözleşme ihlalleri devam edebilecektir. Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu'nun mal varlığı, 11 Eylül 2003 tarihli karara dayanılarak, halen TMSF'nin denetimi altında bulunmaktadır.

178. Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, yalnızca iç hukuk yollarının tüketilmesi sonrasında ve ulusal kararın kesinleştiği tarihten itibaren altı aylık bir süre içerisinde kendisine başvurulabileceğini hatırlatmaktadır. Mahkeme aynı zamanda, ileri sürülen ihlal devam eden bir durum olduğunda, altı aylık sürenin söz konusu devam eden durumun sona erdiği tarihten itibaren işlemeye başladığını da hatırlatmaktadır (yukarıda anılan, *Hüseyin Kaplan* kararı, § 31, *Marinakos/Yunanistan* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 49282/99, 29 Mart 2000, *Malama/Yunanistan*, No. 43622/98, 1 Mart 2001, *Paar/Macaristan* (kabul edebilirlik hakkında karar), No. 40867/98, 20 Eylül 2001, *Skowronski/Polonya* (kabul edebilirlik hakkında karar), No. 37609/97, 19 Mart 2002, ve *Ülke/Türkiye* (kabul edebilirlik hakkında karar), No. 39437/98, 1 Haziran 2004). "Devam eden durum" kavramı, bir başvuranın mağdur olduğu, Devlet tarafından veya Devlet adına gerçekleştirilen devam eden işlemlerden kaynaklanan bir durumu belirtmektedir. Böyle bir durum devam ettiği sürece, altı ay süre kuralı uygulanmamaktadır (*Iordache/Romanya*, No.6817/02, §§ 49 ve 50, 14 Ekim 2008).

179. Somut olayda, Mahkemenin, ilgili başvuruların ulusal yargılamaların halen derdest olduğu ve mal varlığı üzerine konulan ihtiyati tedbirlerin, bazıları için kısmen olsa da, devam ettiği tarihlerde başvurularını sunduklarını kaydetmesi yeterlidir.

180. Mahkeme, yukarıda belirtilen hususları göz önünde bulundurarak, Hükümetin ilk itirazlarını reddetmektedir.

181. Öte yandan Mahkeme, söz konusu başvuruların Sözleşmenin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit ederek, işbu başvuruların kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

a) Başvuranlar

182. Başvuranlar Renç Emre Uzan ve Jasmin Paris Uzan'a göre, ailelerinin sosyal başarısı ve ekonomik başarısı ile babalarının sonunda Türkiye'de muhalefet liderlerinden biri olarak ortaya çıkması, ailelerine yönelik saldırıların kaynağıdır.

Yukarıda belirtilen başvuranlar, mevcut durumda, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında bir "mülke" sahip olduklarını ileri sürmektedirler. Başvuranlara göre, gerçekte, kendileri reşit olmasalar bile, herhangi bir aile üyesi suça dâhil olmaksızın ve iddia edilen suçlarla ilgili bir bağlantının bulunduğu tespit edilmeksizin, muhakkak gelecekte mülkleri bizzat elde edecek bir durumda bulunmaktadır ve aynı zamanda diğer yollarla haklarını, alacaklarını ve mülklerini elde edebilmektedirler.

Söz konusu başvuranlar şu iddiaları ileri sürmektedirler: 4969 ve 5020 sayılı Kanunlar *İmarbank* davası için tedbiren oluşturulmuştur; haklarında ihtiyati tedbirlerin alınmasına hükmedilen ana ceza davasına taraf olmamaları nedeniyle, söz konusu başvuranlar, 16 Şubat 2005 tarihinde İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen bu tedbir kararlarına itiraz etme imkânına sahip olmamışlardır ve halen sahip değillerdir; bu durum, K.U., Y.U. ve H.U.nun duruşmalarda bulunmamaları nedeniyle bu kişilere ilişkin davanın ayrılması ve askıya alınmasına ilişkin Türk makamlarının kararı nedeniyle sonsuza kadar sürebilecektir; mal varlığı üzerinde konulan ve itiraz edilen kararlar, - yaşları sebebiyle bu tedbirlerin uygulandığı dönemde hiçbir şey kendilerine ait olmasa bile - gelecekteki tüm mevcut mal varlığını kapsamaktadır; söz konusu tedbirlerin bir gün kaldırılabilmesi varsayılabilse bile, *İmarbank* davası kapsamında yürütülen yargılamalardan biri devam ettiği sürece, 4969 ve 5020 sayılı Kanunlara dayanarak, yeni tedbir kararları verilebilecektir; ihtilaf konusu ihtiyati

tedbirlere hükmedilen ana ceza davasına taraf olmamaları sebebiyle, TMSF tarafından, 4969 ve 5020 sayılı Kanunlar kapsamında verilen ve halen yürürlükte olan kararlara dayalı olarak yeni bir ödemeye davet yazısı çıkartılabilmektedir.

Bu iki başvuran, kanunların uygulanmasına neden olan olayların meydana geldiği dönemde iki küçük çocuk olduklarını ve bu olaylara hiçbir şekilde müdahale etme imkânına sahip olmadıklarını belirtmektedirler. Başvuranlar yakınlarına atfedilen suçlar hakkında herhangi bir sorumluluğa ya da etkiye sahip olmadıklarını belirterek, kendilerine göre tartışılabilir olan-, söz konusu kanunların erişilebilirliğine, açıklığına ve öngörülebilirliğine ilişkin sorunun pek önem arz etmediğini ifade etmektedirler.

Başvuranların mal varlığı üzerinde herhangi bir el koyma tedbirinin gerçekleştirilmediği yönünde Hükümetin iddiasına ilişkin olarak, ilgililer, henüz bir mal varlığına sahip olmadıkları ve kendilerine ait olan hiçbir mülke şüphesiz el konulamayacağı gerekçesiyle, bu iddianın belirsiz olduğunu ileri sürmektedirler. Başvuranlar, bu iddianın, makamların mal varlıklarına el koyma niyetine sahip olmadıkları anlamına gelmediğini eklemektedirler. Bu bağlamda, başvuranlar, şu unsurları ileri sürmektedirler: Türk makamları, ilgililerin tamamen kişisel olarak sahip oldukları, yatakları, giysileri, oyuncakları, bilgisayarları, kitapları ve bisikletleri gibi eşyaları da dâhil olmak üzere, yaşadıkları evde bulunan bütün eşyaların bir envanterini düzenlemişlerdir; dolayısıyla, ilgililerin kişisel eşyaları muhakkak ihtiyati tedbir kararlarına konu edilecektir; bu kararlar, ilgililerin mal varlığını edindikleri sırada mal varlığına el konulmasına kesin olarak imkân verecektir.

Başvuranlar Renç Emre Uzan ve Jasmin Paris Uzan, 4969 sayılı Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edildiği 31 Temmuz 2003 ve bu Kanun'un yürürlüğe girdiği 12 Ağustos 2003 tarihlerinde birinci başvuranın dört yaşında olup ikinci başvuranın henüz

doğmamış olduğunu, bu duruma rağmen, TMSF'nin mal varlıkları hakkında ihtiyati tedbir kararları aldığını, kendileri hakkında şikâyette bulunduğunu ve aynı zamanda, kendilerine göre aşırı olan 7,5 milyar TRY (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 4 milyar avro) tutarındaki bir meblağ için ödemeye davet yazıları gönderdiğini belirtmektedirler. Başvuranların ifadelerine göre, böylelikle, belirli bir durumu incelemek için özel bir kanun maddesi kabul edilmiş, ihtiyati tedbirler alınmış ve yalnızca yargılamaya tabi tutulan bir kişinin çocukları oldukları gerekçesiyle haklarında davalar açılmıştır.

Başvuranlar, bu uygulamanın Almanca *Sippenhaft* kelimesiyle bilindiğini, aynı ailenin üyeleri için, yalnızca aralarından birinin anne ve babası ya da eşi olması koşuluyla, bir suçun işlenmesi nedeniyle doğduğu iddia edilen borcu ödeme yükümlülüğü oluşturduğunu ve bu anne ve babanın ya da bu eşin suça olası katılımına ilişkin bir gerekliliğin veya el konulan mal varlığı ile iddia edilen suç arasında bir bağ kurulması gerekliliğinin bulunmadığını belirtmektedirler.

Başvuranlar, bu türden tedbirlerin yalnızca aile bağlarının varlığı nedeniyle kendiliğinden alınabildiğini ifade ederek, ihtiyati tedbirlere itiraz etme imkânına sahip olmadıklarını belirtmektedirler. Başvuranlara göre, ihtiyati tedbire konu edilen kişi gerçekte bu tedbire itiraz edemez, zira kişinin tek savunması, anne ve baba veya eş ilişkisinin bulunmamasından yararlanmaktan ibaret olabilecektir. Bu koşullar altında, söz konusu tedbirden şikâyet etmek için etkin bir hukuk yolu bulunmamaktadır.

Tedbirlerin orantılılığına ilişkin olarak, yukarıda belirtilen başvuranlar, bir suçun faili olduğu iddia edilen kişilerin mal varlığı üzerinde ihtiyati tedbir uygulanmasının hileli devirleri önlemek için uygun bir çözüm olabileceğini kabul etmektedirler. Bununla birlikte, başvuranlar, Türk mahkemelerinin bu kişilerin çocuklarına karşı orantısız tedbir kararları verdiklerini, bu tedbirleri sürdürdüklerini ve davalarında bu şekilde hareket ettiklerini belirtmektedirler. Bu son hususla ilgili olarak, başvuranlar,

belirsiz bir dönem için kendilerini ağır bir borç yükü altında bulduklarını , 19 ve 15 yaşlarında olduklarından mülklere sahip olma veya bu mülklerden yararlanma beklentisine sahip olmaksızın büyüdüklerini ifade etmektedirler. Mevcut duruma ilişkin olarak, başvuranlar, bundan böyle, Türkiye’de hayatlarını sürdüremeyeceklerinin farkında olduklarını eklemektedirler.

Başvuranlar, mülkiyetlerine saygı haklarına yönelik ihtilaf konusu tedbirlere ilişkin müdahalenin izlenen meşru amaca nazaran orantısız olduğunu ve dolayısıyla, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesini ihlal ettiğini ileri sürmektedirler.

183. Başvuranlar Nimet Hülya Talu ve Bilge Doğru, mal varlıkları üzerinde ihtiyati tedbir konulmasından ve bu tedbirlerin sürdürülmesinden ve kendi ifadelerine göre, bu tedbirlerin çok uzun bir süre boyunca uygulanmasından şikâyet etmektedirler ve bir ayrımcılığa tabi tutulduklarını belirtmektedirler.

Başvuranlar, ulusal mahkemelerin, kendilerine “dava dışı” sıfatını verdiklerini ve mal varlığına ilişkin ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını sistematik olarak reddettiklerini belirtmektedirler.

Dolayısıyla, başvuranlar, ceza davasına taraf olmamaları sebebiyle, ulusal mahkemeler önünde davalarını savunma ve temyize başvurma imkânına sahip olamayacaklardır.

Bu başvuranlar aynı zamanda, yargılamanın başında verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karardan yararlananların ihtilaf konusu ihtiyati tedbirlerin kaldırılmasını sağlayamamalarına rağmen, mahkemeler tarafından yargılanan ve beraatine karar verilen diğer kişiler hakkında mal varlığına ilişkin alınan ihtiyati tedbirlerin kaldırıldığını belirtmektedirler.

Başvuranlar, idare ve hukuk mahkemelerinin TMSF’de meydana gelen zarardan sorumlu tutulamayacakları kanısına vardıklarını eklemektedirler.

184. Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu ise son yıllarda, kendisi ve mal varlığı hakkında alınan ihtiyati tedbirlere ulusal mahkemeler önünde itiraz etmesi nedeniyle büyük zorluklarla karşılaştığını, ancak sonunda Danıştay

önündeki başvurusu kapsamında kendisi lehine erteleme yönündeki karar ve hükümleri elde ettiğini belirtmektedir. Bununla birlikte, yetkili makamlar, hâlihazırda bütün bu kararları göz ardı etmişler ve mülklerini satışa çıkarmışlardır. Bu bağlamda, ilgili önlem olarak aile bağlarının bulunması nedeniyle mülkiyetten yoksun bırakmaya ve ayrımcılığa ilişkin Sözleşme'nin çeşitli maddelerinin ihlalden şikâyet etmek için 2004 yılında Mahkemeye başvuruda bulunduğunu ifade etmektedir.

Söz konusu başvuran, itiraz edilen el koyma tedbirlerine, tedbirin konusuna ilişkin olarak herhangi bir koşul gerektirmeksizin, yalnızca aile bağının bulunması nedeniyle mülkiyetten yoksun bırakmaya imkân veren ve dolayısıyla Sözleşme'nin hükümlerine uymayan bir Kanun uyarınca ulusal mahkemeler tarafından karar verildiğini iddia etmektedir. Söz konusu başvuran aynı zamanda, kendisini mülklerinden yoksun bırakan kararlara dayanak oluşturan söz konusu Kanun'un, *İmarbank*'ın yönetim ve denetiminin TMSF'ye devrinin ardından altı ay sonra ve özel bir amaçla yürürlüğe konulduğunu ileri sürmektedir.

Söz konusu başvuran, atfedilen suçlara karışmadığı, mülkiyetlerinin hiçbir şekilde *İmarbank* davasıyla ilgili olmadığı, ihtilaf konusu olaylara hiçbir şekilde katılmadığı ve her halükârda kovuşturmaya yer olmadığı kararından yararlandığı gerekçesiyle, kendi durumunun Hükümet tarafından dile getirilen davalarda yer alan (diğer kararlar arasından, *Arcuri/İtalya* (k.k.), No. 52024/99, AİHM 2001-VII, ve *Yıldırım/İtalya* ((k.k.), No. 38602/02, AİHM 2003-IV), başvuranların durumuyla kıyaslanmasına gerek olmadığını belirtmektedir.

Söz konusu başvuran, şu iddiaları dile getirmiştir: Her ne kadar uygulanabilir kanun metni erişilebilir, açık ve öngörülebilir olsa da, ihtilaf konusu olaylara müdahale etmeye ilişkin herhangi bir imkân içermemektedir; kendisi *İmarbank* davasına tamamen yabancıdır; iddia edilen zimmet suçuna iştiraktan aklanmıştır; yirmi yıldan beri Birleşik Devletlerde yaşamaktadır, evlenmiştir, çalışmıştır, çocukları olmuştur, orada

hayatını sürdürmektedir ve babasına atfedilen suçlara ilişkin herhangi bir sorumluluk ya da etkiye sahip olmamıştır.

Söz konusu başvuran, mal varlığına ilişkin ihtiyati tedbirlerin uygulanmasıyla ilgili olarak, taşınmazına el konulduğunu, ardından açık artırmayla satılmasına itiraz etme yönünde netice vermeyen girişimine rağmen taşınmazının açık artırmayla satıldığını ve evi, bütün taşınır malları ve eşinin çelik kasasıyla aynı şekilde aracına da el konulduğunu Mahkemeye bildirmektedir.

Söz konusu başvuran ayrıca, Danıştay 13. Dairesinin kendisi lehine kararlar verdiğini, ancak yine de mal varlığına ilişkin tedbirlerin kaldırılmasından haberdar edilmediğini belirtmektedir. Başvuran, maruz kaldığı kayıplar için herhangi bir tazminat alamamıştır.

Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu aynı zamanda, Şişli Cumhuriyet Savcısı'nın 21 Ocak 2004 tarihli kovuşturmaya yer olmadığına dair kararında şunları belirttiğini ifade etmektedir: TMSF tarafından yapılan şikâyette dile getirilen, iddia edilen ve denetim soruşturması sırasında tespit edilen suçlar ile bu suçların failleri somut olarak belirlenmiştir; suçlanan gerçek ve tüzel kişiler, zimmet iddialarına dayanarak verilen ihtiyati tedbir kararlarına konu edilmişlerdir; teknik denetim soruşturmasının gerçekleştirilmesinin ardından düzenlenen denetim raporu, ihtiyati tedbirlere konu edilen kişilerin iddia edilen zimmet suçuna katıldıklarını gösteren herhangi bir sonuç içermemekteydi; bu gerçek ve tüzel kişiler hakkında verilen ihtiyati tedbir kararları iddia edilen suçların işlendiği tarihin ardından yürürlüğe giren 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesinin 2. fıkrasına dayanarak verilmiştir; bu kişiler yalnızca görevlerine dayanarak suçlanamayacaklardır; ayrıca bu teknik denetim raporunda, bu kişilerin zimmet suçuna katılmalarına ilişkin en küçük bir suçlama bulunmamaktadır; ilk iddianamede yer alan suçlamanın dışında, dosya ihtiyati tedbir kararlarına konu edilen kişiler hakkında ceza davasının açılmasını haklı gösterebilecek herhangi bir delil içermemekteydi; son olarak, ceza davaları,

aralarında ilgilinin de yer aldığı listede isimleri bulunmayan kişiler haricinde, yalnızca kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın ekinde sıralanan kişiler hakkında açılabilir.

İhtiyati tedbirlerin yalnızca mülklerin kullanımına ilişkin denetimin sağlanmasını amaçladığı yönünde Hükümetin iddialarına ilişkin olarak, söz konusu başvuran, bu durumun kendisi için geçerli olmadığı, zira yalnızca taşınır mallar üzerinde denetimini kaybetmediği, aynı zamanda taşınmazın da Şubat 2006 tarihinde açık artırma ile satıldığı yönünde cevap vermektedir. Başvuran ya da temsilcisi, kendisi hakkında düzenlenen ödeme emrinin icrasının ertelenmesi yönünde Danıştay kararına rağmen gerçekleştirilen bu açık artırmayla satışa dair bilgilendirilmemiştir.

Yalnızca ihtiyati ve önleyici tedbirlerin söz konusu olduğu yönünde Hükümetin iddiasına ilişkin olarak, söz konusu başvuran, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karardan yararlanmasına rağmen, mülklerinin satılmış olmasına itiraz etmektedir.

b) Hükümet

185. Hükümet, esasa ilişkin görüşlerinde, öncelikle Mahkemenin içtihadına atıfta bulunarak, olaylara ilişkin kendi anlatımını ve iddialarını sunmuştur. Hükümet, bu konuda aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

- Sözleşme, mülk edinme hakkını güvence altına almamaktadır. Bir başvuran yalnızca, itiraz edilen kararların bu hüküm anlamında “mülkleriyle” ilgili olması nedeniyle Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin ihlalini iddia edebilmektedir. Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi, yalnızca mevcut mülkler için geçerlidir. Böylelikle, “mülk” olarak kabul edilebilecek gelecekteki tek gelirler, daha önce kazanılmış olan veya belirli bir alacağa konu edilen gelirlerdir. Mahkemenin içtihadına göre, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi uyarınca mülkiyet hakkının ihlalinden şikâyet eden bir kişi bu türden bir hakkın bulunduğunu ortaya koymalıdır.

- Hükümete göre, başvuranları mülklerinden yoksun bırakmayan, ancak yalnızca ilgililerin mülklerini kullanmalarını engelleyen söz konusu ihtiyati tedbir kararları, ilgililerin mülklerini kullanmalarına ilişkin denetimin sağlanmasını amaçlamaktaydı; dolayısıyla, somut olayda geçerli olan, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen kuraldır.

- TMSF, yasal görevine uygun olarak hareket etmiş ve başvuranları mülklerinden yoksun bırakma niyetinde olmamıştır. Ayrıca, TMSF, - davalı Hükümete göre - yasa dışı zenginleşme eylemlerini ve yolsuzluk kavramı bakımından görevini kötüye kullanmayı ele alan ve yasa dışı eylemlerin gelirlerinin aklanması, yolsuzlukla ilgili olarak adaletin gizlenmesi ve engellenmesi suçlarını inceleyen, yolsuzluğa karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin gereklerine uygun olarak hareket etmiştir.

- Söz konusu ihtiyati tedbir kararlarının ulusal hukukta yasal bir dayanağı bulunmaktadır.

Yerel mahkemeler gerçekten de, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesine ve 4389 sayılı eski Kanun'un ek 1. maddesine dayanarak, başvuranların mal varlığı hakkında ihtiyati tedbir kararları vermişler ve bu kararları sürdürmüşlerdir. İlgili ulusal mevzuat erişilebilir, açık ve öngörülebilirdir. *İmarbank* davasının kendine özgü koşulları ve başvuranların imkânlarının tamamı göz önünde bulundurulduğunda, başvuranların iç hukuku bilmeleri ve iç hukukun gereklilikleri hakkında ayrıntılı tavsiyeler almaları mümkündür veya gerekmektedir.

Dahası, 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesine ve 4389 sayılı eski Kanun'un ek 1. maddesinin 3. fıkrasına göre, bankacılık mevzuatına ilişkin suçlar işlediklerine dair haklarında şüphelenilen kişilerin yakınları, ve bu kişiler adına veya hesabına para, mülk veya haklar elde edenler veya bu kişiler adına hareket eden kişiler hakkında, hak, alacak ve mülklerin hileli devirlerini önlemek amacıyla ihtiyati tedbir kararı vermek mümkündür.

Ayrıca, bir ceza davasının başlatılması durumunda, 26 Aralık 2003 tarihli 5020 sayılı Kanun'la değiştirildiği şekliyle, 4389 sayılı eski Kanun'un ek 1. maddesine göre, mahkemenin kararı kesin nitelik kazanıncaya ve ihtiyati tedbirlere tabi olan mali kayıplardan sorumlu kişilerin hak ve mülklerinin nakit paraya çevrilmesi yoluyla TMSF'nin alacakları tahsil edilinceye kadar ihtiyati tedbirler etkilerini göstermeye devam etmektedir.

- Söz konusu ihtiyati tedbirler, olası kayıpları azaltmak ve varlıkların hileli devirleri ve mülkler ve alacaklar üzerinde hayali işlemler gibi Devlete ve kişilere bağlı hakların miktarlarının azaltılmasını amaçlayan davranışları önlemek için alınmış ve sürdürülmüştür; dolayısıyla bu tedbirler meşru bir amaç izlemiştir. Bu tedbirler, - davalı Hükümetin ifadelerine göre -, genel menfaat kapsamında alınan ve yasa dışı faaliyetlerle elde edilen mülklerin başvuranlara veya bir suç örgütüne toplumun zararına herhangi bir yarar sağlamamasını güvence altına almaya yönelik olan önleyici tedbirler olarak değerlendirilmelidir.

- Mahkemenin içtihadına göre, el koyma, suçun önlenmesi yönünde meşru bir amaç taşımaktadır ve devletler, icra araçlarının seçimi ve genel menfaat nazara alındığında icrai işlemlerin haklılığının belirlenmesi konusunda geniş bir takdir yetkisine sahiptirler.

- Mahkemenin ulusal mevzuata uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi sınırlıdır ve Mahkeme, yerel mahkemelerin yerine geçmekle görevli değildir. Ulusal mevzuatın yorumlanmasına ilişkin sorunları çözme görevi öncelikle ulusal makamlara, özellikle mahkemelere aittir. Bununla birlikte, bu durum Mahkemeyi, yerel mahkemelerin kararlarının Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin gerekliliklerine uygunluğunu denetlemesini engellememektedir.

Hükümet ardından, başvuranların durumuna ilişkin aşağıdaki iddiaları dile getirmiştir:

- Başvuranlar Renç Emre Uzan ve Jasmin Paris Uzan ile ilgili olarak, ilk derece mahkemesi, başvuranların yaşları nedeniyle cezai yönden sorumlu

olmadıklarını, ancak hukuki yönden sorumlu tutulabileceklerini ve hakları elde etme yeteneğine sahip olduklarını tespit etmiştir. İlk derece mahkemesi,söz konusu başvuranların çalışacak ve gelir kazanacak bir yaşta olmamalarına karşın miras ve bağışlar gibi yasal yollarla haklar elde edebileceklerini ve bu koşullarda, 4389 sayılı eski Kanun uyarınca, bir faaliyetin yürütülmesi ve bir gelirin kazanılması dışında, kendileri tarafından elde edilen veya elde edilebilecek nitelikte olan haklara ilişkin ihtiyati tedbirlerin alınmasının ve sürdürülmesinin mümkün olduğu kanaatine varmıştır.

- Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu'nun ise ana ceza davası kapsamında sanıklarla özellikle Y.U. ile bağları bulunmaktaydı ve dolayısıyla, bu kişilerin haklarını, alacaklarını ve mülklerini kendisine hileli bir şekilde devredebileceklerine inanmak için makul gerekçeler bulunmaktaydı.

Başvuranlar Nimet Hülya Talu ve Bilge Doğru'nun, bankanın yönetimine ilişkin denetleyici olmaları nedeniyle, mal varlığına ilişkin alınan ihtiyati tedbirler sürdürülmüştür. Gerçekten de, bu başvuranların ana ceza davası kapsamındaki sanıklar adına hareket ettiklerine ve sanıklar adına para, mülk veya hakları elde edebileceklerine inanmak için makul gerekçeler bulunmaktaydı.

186. Hükümet ayrıca, 5411 sayılı Kanun'un 135. maddesi uyarınca, ihtilaf konusu ihtiyati tedbirlerin, başvuranlar hakkında açılan bütün ceza ve hukuk davaları sona erinceye ve verilen kararlar kesinleşinceye kadar kaldırılmaması gerektiğini ileri sürmektedir.

187. Hükümet, *İmarbank* davasına ilişkin ana dosyanın, İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi önünde halen derdest olan dosya olduğunu ve *İmarbank*'ın bazı yöneticileri hakkındaki davanın devam ettiğini belirtmektedir. Hükümet, bazı sanıkların mahkeme huzuruna çıkarılmamasının, mahkemelerin davayı kesin olarak incelemesini engellediğini eklemektedir. Hükümete göre, ihtiyati tedbirlerin kaldırılması kamu alacaklarının tahsili imkânını tehlikeye atabilecektir.

Hükümet, söz konusu kamu alacaklarının henüz tahsil edilmediğini ve 6183 sayılı Kanun'a dayanarak başvurular hakkında TMSF tarafından açılan davaların devam ettiğini belirtmektedir. Somut olayda, ana ceza davasının süresi gereksiz yere uzatılmamıştır. Ceza davasının karmaşıklığının, sanık sayısının ve delillerin toplanmasında karşılaşılan güçlüklerin bu davanın süresi üzerindeki etkisi nedeniyle adli makamlara herhangi bir ihmal atfedilemeyecektir. Aynı zamanda K.U., Y.U. ve H.U.nun, kendileri hakkında tutuklama emrinin çıkarılmasına rağmen, duruşmalarda bulunmamaları nedeniyle ceza davasının sonuçlandırılmasında meydana gelen gecikmenin dikkate alınması uygun olacaktır.

Hükümet ayrıca, ulusal mahkemelerin olayları tespit etmeleri ve bunu yaparken, taraflarca sunulan olgusal unsurları objektif olarak değerlendirmeleri gerektiğini ve dosyada bu mahkemelerin delilleri keyfi şekilde değerlendirdiklerini belirten herhangi bir unsurun bulunmadığını ifade etmektedir.

Hükümet, başvuruların mal varlığına ilişkin verilen ihtiyati tedbir kararlarına yerel mahkemeler önünde itiraz etmek için pratik ve yasal bütün araçlara (Anayasa'nın 125. maddesi ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun hükümleri) sahip olduklarını ileri sürmektedir.

Bu nedenle, Hükümet, mülklerin kullanımının genel menfaate uygunluğunun denetimi kapsamında, özellikle ağır suçlarla mücadele etmeye yönelik suç politikası bağlamında devletlere verilen geniş takdir yetkisini dikkate alarak, başvuruların mülkiyetlerine saygı hakkına yönelik müdahalenin izlenen meşru amaca nazaran orantısız olmadığını belirtmektedir.

188. Hükümet ayrıca Mahkemeyi, yukarıda belirtilenler ışığında, ilgililerin mülklerine yönelik müdahalenin keyfilığe karşı yeterli güvenceler içerdiği, dolayısıyla, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında yasal olduğu, bu hükmün ihlal edilmediği ve bu nedenle,

başvuranın şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği sonucuna varmaya davet etmektedir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Bir Mülkün Varlığı ve Müdahalenin Niteliği Hakkında

189. Öncelikle, bir mülkün varlığına ilişkin olarak, Mahkeme, esasen mülkiyet hakkını güvence altına alan, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesinin üç farklı kural içerdiğini hatırlatmaktadır: Birinci fıkranın birinci cümlesinde belirtilen ve genel bir niteliğe sahip olan ilk kural, mülkiyete saygı ilkesini açıklamaktadır; aynı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan ikinci kural, mülkiyetten yoksun bırakma konusunu ele almakta ve bunu bazı şartlara tabi tutmaktadır; ikinci fıkrada kaydedilen üçüncü kural ise, Sözleşmeciler Devletlere, bu amaçla gerekli olduğu kanısına vardıkları kanunları yürürlüğe koyarak mülklerin kullanımını genel menfaate uygun olarak düzenleme yetkisini tanımaktadır. Bununla birlikte, bu kurallar birbirlerinden bağımsız bir nitelik taşımamaktadır. İkinci ve üçüncü kurallar, mülkiyet hakkına yönelik özel ihlal örnekleri ile ilgilidir; bundan dolayı, bu birinci kuralda ifade edilen ilke ışığında yorumlanmalıdırlar (bk., diğer birçok karar arasından, *James ve diğerleri/Birleşik Krallık*, 21 Şubat 1986, § 37, A serisi No. 98 ve *Sargsyan/Azerbaycan* [BD], No. 40167/06, § 217, AİHM 2015).

190. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında “mülk” kavramının maddi mülklerin mülkiyetiyle sınırlı olmayan ve iç hukuka ilişkin resmi nitelendirmelerden bağımsız olan özerk bir kapsama sahip olduğunu hatırlatmaktadır: Varlıkları teşkil eden diğer bazı hak ve menfaatler, “mülkiyet hakları” ve dolayısıyla, bu hüküm uyarınca “mülkler” olarak değerlendirilebilmektedir (*Iatridis/Yunanistan* [BD], No. 31107/96, § 54, AİHM 1999-II, ve *Beyeler/İtalya* [BD], No. 33202/96, § 100, AİHM 2000-I, *Parrillo/İtalya* [BD], No. 46470/11, § 211, AİHM 2015).

191. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin yalnızca “mevcut mülkler” için geçerli olmasına ve bu mülkleri edinme yönünde herhangi bir hak oluşturmamasına rağmen (*Stummer/Avusturya* [BD], No. 37452/02, § 82, AİHM 2011), başvuranın mülkiyet hakkından etkin şekilde yararlanma yönünde en azından “meşru bir beklentiye” sahip olduğunu ileri sürebileceği alacaklar da dâhil olmak üzere, bazı koşullarda mal varlığı değerlerinin de bu hükmün korumasından yararlanabileceğini yeniden ifade etmektedir (bk., diğer birçok karar arasından, *Fabris/Fransa* [BD], No. 16574/08, § 50, AİHM 2013 (özetler), ve *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, §§ 142-143, 20 Mart 2018).

192. Bu konuda, Mahkeme, meşru bir amacın basit bir beklentiden daha somut olması ve bir mahkeme kararı gibi hukuki bir hüküm ya da hukuki bir işleme dayanması gerektiğini yeniden ifade etmektedir. Uzun bir süreden beri sona ermiş olan bir mal varlığı hakkının yeniden doğması beklentisi, bir “mülk” olarak veya bir koşulun gerçekleşmemesiyle geçersiz hale gelen şartlı bir alacak olarak değerlendirilemez (*Gratzinger ve Gratzingerova /Çek Cumhuriyeti* (k.k.) [BD], No. 39794/98, §§ 69 ve 73, AİHM 2002-VII). Dahası, iç hukukun hangi şekilde yorumlanması ve uygulanması gerektiği hakkında bir tartışma söz konusu olduğunda ve bu bağlamda başvuran tarafından geliştirilen argümanlar kesin olarak ulusal mahkemeler tarafından reddedildiğinde “meşru bir beklentinin” bulunduğu sonucuna varılamaz (*Kopecký/Slovakya* [BD], No. 44912/98, § 50, AİHM 2004-IX). Buna karşın, iç hukuk tarafından kabul edilen bir mal varlığı menfaati - bazı koşullarda iptal edilebilir olsa bile - Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında bir “mülk” olarak değerlendirilebilmektedir (yukarıda anılan *Beyeler* kararı, § 105).

193. Somut olayda, başvuranlar Ayla Uzan-Ashaboğlu, Nimet Hülya Talu ve Bilge Doğru'ya ilişkin olarak, yukarıda ifade edilen olayları ve mahkeme kararlarını dikkate alarak, Mahkeme, ayrıntılara girmeksizin

genel olarak bu hususta görüşlerini dile getiren Hükümetten farklı olarak, yerel mahkemelerin ihtiyati tedbir kararları verdikleri maaşlar, varlıklar, taşınır ve taşınmaz malların Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında “mülkler” olarak incelendiği kanısına varmaktadır.

Yerel mahkemeler ve Hükümet gibi, başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan'a ilişkin olarak, Mahkeme, bir yandan, olayların meydana geldiği dönemde reşit olmayan bu iki başvuranın Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında herhangi bir mevcut mülke sahip olmadıklarını ve diğer yandan, yaşamlarının geri kalanında bu mülklere sahip olma yönünde meşru bir beklentiye sahip olduklarını gözlemlemektedir. Hükümet tarafından yeniden ele alınan, başvuranların hak ve yükümlülüklerine sahip olma yeteneklerini kullandıkları ve miras ve bağışlar yoluyla bazı hakları elde edebilecekleri (yukarıda 33. paragraf) yönünde yerel mahkemelerin tespitini dikkate alarak (yukarıda 185. paragraf) ve ihtiyati tedbirlerin otomatik, genelleştirilmiş ve katı niteliğini ve bu unsurların belirsiz süresini göz önünde bulundurarak, Mahkeme, yukarıda belirtilen başvuranların reşit olmamalarına rağmen, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında “mülk” kavramının kapsamına giren “meşru bir beklentiye” sahip olabilecekleri sonucuna varmaktadır.

194. Mahkeme, ikinci olarak, müdahalenin niteliği bakımından, ceza davası kapsamında adli makamlar tarafından el konulan mal varlığının, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesinin ikinci paragrafı anlamında, Devlet'in mülklerin kullanımını kamu yararına uygun olarak düzenleme hakkı açısından incelenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (*Smirnov/Russie*, No. 71362/01, § 54, AİHM 2007-VII, *Borjonov/Rusya*, No.18274/04, § 57, 22 Ocak 2009 ve *Adamczyk/Polonya* (k.k.), No.28551/04, 7 Kasım 2006). Mahkeme, somut olayda başvuranlar aleyhinde alınan ihtiyati tedbirlerin, esasen ilgilileri mülklerinden yoksun bırakma değil, sadece ceza davasının sonucu ve TMSF tarafından talep

edilen tutarların tahsili beklenirken, bu mülklerin kullanımlarını geçici olarak engelleme amacı taşıdığını tespit etmektedir.

Mahkeme ayrıca, Ayla Uzan'a göre, yetkili makamların kendisine ait mülkleri açık artırma yoluyla satışa çıkardıklarını kaydetmekte, ancak bu bağlamda muhtemel bir mülkiyetten yoksun bırakmanın, yine Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında, Devlet'in mülklerin kullanımını kamu yararına uygun olarak düzenleme hakkı açısından incelenmesi gereken müdahalenin niteliği bakımından hiçbir şeyi değiştirmedigi kanaatine varmaktadır (*Frizen/Rusya*, No. 58254/00, § 31, 24 Mart 2005, *Sud Fondi S.r.l. ve diğerleri/İtalya*, No. 75909/01, § 129, 20 Ocak 2009 ve *G.I.E.M. S.R.L. ve diğerleri/İtalya* (esas) [BD], No. 1828/06 ve diğer 2 başvuru, § 290, 28 Haziran 2018).

195. Mahkeme, bu aşamada müdahalenin Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi açısından haklı olup olmadığını değerlendirmelidir. Bu bağlamda bir müdahalenin, söz konusu hükme uygun olması için, üç koşulu karşılaması gerektiğinin yeniden belirtilmesi uygundur: müdahale, "mülklerin kullanımını düzenlemek için gerekli görülen yasalara dayanmalıdır", "kamu menfaatine" uygun olmalıdır ve "mülk sahibinin hakları ile toplumun menfaatleri arasında adil bir denge" gözetmelidir.

b) Yasallık İlkesine Riayet Edilmesi Hakkında

196. Mahkeme, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin, her şeyden önce ve özellikle, kamu makamları tarafından mülkiyet hakkına yapılan bir müdahalenin yasal olmasını gerektirdiğini hatırlatmaktadır. Demokratik bir toplumun temel ilkelerinden biri olan hukukun üstünlüğü, Sözleşme hükümlerinin tamamından ayrılamaz bir kavramdır (*Vistiňš ve Perepjolkins/Letonya* [BD], No. 71243/01, §§ 94 ve 95, 25 Ekim 2012). Buradan, adil denge konusunu inceleme gerekliliğinin "ancak ihtilaf konusu müdahalenin yasallık ilkesine uygun olduğu ve keyfi olmadığı tespit

edildiğinde hissedilebileceği" anlaşılmaktadır (*Guiso-Gallisay/İtalya*, No. 58858/00, § 80, 8 Aralık 2005 ve bu kararda atıfta bulunulan kararlar).

197. Mahkeme ayrıca, yasallık ilkesinin, iç hukukta uygulamada yeterince erişilebilir, kesin ve öngörülebilir normların bulunmasını öngördüğünü hatırlatmaktadır (*Ex-Roi de Grèce ve diğerleri/Yunanistan* [BD], No. 25701/94, § 79, AİHM 2000-XII, yukarıda anılan *Beyeler*, §§ 109 ve 110 ve *Fener Rum Patrikliği/Türkiye*, No. 14340/05, § 70, 8 Temmuz 2008). "Öngörülebilirlik" kavramının kapsamı ise, büyük ölçüde söz konusu edildiği metnin içeriğine, kapsadığı alana ve yöneldiği kişilerin sayısına ve niteliğine bağlı olmaktadır (*gerekli değişikliklerin uygulanması koşuluyla (mutatis mutandis)* bk. *Sud Fondisrl ve diğerleri/İtalya*, No. 75909/01, § 109, 20 Ocak 2009 ve yukarıda anılan *Yaşar Holding A.Ş.*, § 92, 4 Nisan 2017).

198. Somut olayda, Mahkeme, ihtiyati tedbirlerin, 31 Temmuz 2003 tarihli 4969 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesine, 26 Aralık 2003 tarihli 5020 sayılı Kanun'la değiştirildiği şekliyle eski 4389 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesine ve 19 Ekim 2005 tarihli 5411 sayılı Kanun'un 135. maddesine dayanılarak verildiğini ve devam ettirildiğini tespit etmektedir. Mahkeme, bu hükümlerin Sözleşme'ye uygunluğu hakkında *soyut olarak (in abstracto)* karar vermenin yetkisi dâhilinde olmadığını; ancak 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında başvuranların mülkiyet hakları ile ilgili olarak bu kanunların uygulanmasının doğurduğu etkiyi *somut olarak (in concreto)* değerlendirebileceğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, iç hukuka riayeti denetleme yetkisinin sınırlı olduğunu hatırlatmaktadır. Sözleşme'nin normları "içerdiği" alanlarda bile, iç hukuku yorumlamak ve uygulamak öncelikle, mahkemeler başta olmak üzere ulusal makamlara düşmektedir: Doğal olarak, söz konusu makamlar, bu bağlamda ortaya çıkan sorunları inceleme konusunda özel olarak görevlidirler (*Zagrebačka banka d.d./Hırvatistan*, No. 39544/05, § 263, 12 Aralık 2013). Bu bilhassa, somut olayda olduğu gibi, ulusal hukukun yorumlanmasına ilişkin zor meseleler

söz konusu olduğunda daha da geçerlidir (*Anheuser-Busch Inc./Portekiz* [BD], No. 73049/01, § 83, AİHM 2007 I). Kabul edilen yorumlama keyfi veya açıkça mantıksız olmadığı sürece, Mahkemenin görevi, bu yorumlamanın etkilerinin Sözleşme ile uyumlu olup olmadığını belirlemekle sınırlıdır (*ibidem*, §§ 83 ve 86). Bu nedenden ötürü, Mahkeme ilke olarak, iç hukukun yorumlanması gereken şekli ile uygulanması gereken şekli arasında çelişki bulunması ve bu çelişkinin bir mahkeme kararı gerektirmesi halinde, bir başvuranın, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi gereğince "mal varlığı değeri" olarak incelenen yeterince kesin bir alacağa sahip olduğunun değerlendirilemeyeceği kanaatine varmıştır (bk. örnek olarak, yukarıda anılan *Kopecký* kararı, §§ 50 ve 58 ve *Milašinović/Hırvatistan* (kk.), No. 26659/08, 1 Temmuz 2010, *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 149, 20 Mart 2018, *S., V. ve A./Danimarka* [BD], No. 35553/12 ve diğer 2, § 148, 22 Ekim 2018 ve *Molla Sali /Yunanistan* [BD], No. 20452/14, § 149, 19 Aralık 2018).

199. Mevcut davada, Mahkeme, geçici 2. maddesi, ihtiyati tedbir kararına dayanak teşkil eden 31 Temmuz 2003 tarihli 4969 sayılı Kanun'un ve söz konusu tedbirlerin sürdürülmesine gerekçe olarak hizmet eden somut olayda uygulanabilir diğer kanunların İmarbank'ın yönetim ve denetiminin devredildiği tarihten sonra yürürlüğe girdiğini kaydetmektedir. Bu nedenle, 26 Aralık 2003 tarihli 5020 sayılı Kanun'la değiştirildiği şekliyle eski 4389 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi ile 19 Ekim 2005 tarihli 5411 sayılı Kanun'un 135. maddesinin başvuranların durumuna uygulanması, *kendiliğinden (per se)* 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlali anlamına gelmez; zira söz konusu bu son hüküm, bu haliyle, hukuk alanında bir kanunun geriye dönük olarak uygulanmasını yasaklamamaktadır (bk. *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, *M.A. ve diğerleri/Finlandiya* (kk.), No. 27793/95, 10 Haziran 2003 ve *Di Belmonte/İtalya (n° 2)* (kk.), No. 72665/01, 3 Haziran 2004).

200. Mevcut durumda, Mahkemenin nazarında, ihtiyati tedbirlere dayanak teşkil eden kanunların yeterince erişilebilir, açık ve öngörülebilir olup olmadığının belirlenmesi ve 21 Ocak 2004 tarihinde -yani davanın açılmasından birkaç ay sonra- kovuşturmayaya yer olmadığına dair karardan yararlanan ve bu dava kapsamında ulusal mahkemeler tarafından hiçbir zaman mahkûm edilmemiş olan başvuruların, yargılama boyunca bu tedbirlerin otomatik olarak uygulanmasını bekleyip beklemeyeceklerini ya da beklemeleri gerekip gerekmediğini tespit etme sorunu ortaya çıkmaktadır. Böylelikle, 5411 sayılı Kanun'un, ulusal mahkemelerin, TMSF'nin, tasarruf mevduatı sigortası kapsamında bankanın müşterilerine ödemek zorunda olduğu meblağları TMSF'ye geri ödemeleri gereken, mali kayıplardan sorumlu olan şahısları belirlemesi gerektiği yönündeki 135. maddesi ışığında, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın (tüm başvurular ile ilgili olarak) ve beraat kararlarının (başvurular Nimet Hülya Talu ve Bilge Doğru ile ilgili olarak) kabul edilmesi sonrasında, başvuruların, TMSF tarafından maruz kalınan maddi zarardan ne ölçüde sorumlu tutulabilecekleri veya tutulup tutulamayacaklarını tespit etmek gereklidir. Mahkeme, bu hususta olumlu bir yanıtın açık bir şekilde görülmediği kanaatinde.

201. Her halükarda, Mahkeme, söz konusu kanunlar uyarınca, TMSF tarafından talep edilen tüm meblağlar tahsil edilmediği sürece ve mali kayıpların iddia edilen sorumlularının hazır bulunmaması nedeniyle haklarında yürütülen ceza yargılamasının sonucuna ilişkin belirsizlik nazara alındığında, mahkemelerin ihtiyati tedbirlerin sürdürülmesine karar verebileceklerini kaydetmektedir. Aşağıda belirtilen nedenlerden ötürü, Mahkeme, bu denli geniş bir takdir yetkisinin yasallık kriterini karşılayıp karşılamadığını belirleme hususunun daha fazla incelenmesinin gerekli olmadığı kanısına varmaktadır.

c) Müdahalenin Meşru Amacı Hakkında

202. Mahkeme, ihtilaf konusu tedbirlerin, suç faaliyetlerinden doğan fonlarla elde edilmiş olması muhtemel mal varlıklarının kullanımına engel olmaya yönelik genel bir menfaati karşıladıkları hususunun taraflar arasında tartışma konusu olmadığını kaydetmektedir. Davanın somut koşullarında ortaya çıkan sorun, söz konusu kanunların uygulanmasının ve ihtiyati tedbirlerin aşırı uzun ve belirsiz süresinin başvuranlara aşırı bir yük yükleyip yüklenmediğinin belirlenmesidir.

d) Müdahalenin orantılılığı hakkında

203. Söz konusu tedbirlerin orantılılığı ile ilgili olarak, Mahkeme, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin, her türlü müdahale için, kullanılan araçlar ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi gerektirdiğini hatırlatmaktadır (*Jahn ve diğerleri/Almanya* [BD], No. 46720/99, 72203/01 ve 72552/01, §§ 83-95, AIHM 2005-VI). Söz konusu adil denge, ilgili kişinin aşırı ve ölçsüz bir yük taşımak zorunda kalması halinde bozulacaktır (*Sporrong ve Lönnroth/İsveç*, 23 Eylül1982, §§ 69-74, seri A n° 52, *Maggio ve diğerleri/İtalya*, No. 46286/09, 52851/08, 53727/08, 54486/08 ve 56001/08, § 57, 31 Mayıs 2011 ve *G.I.E.M. S.R.L. E ve diğerleri/İtalya* (esas) [BD], No.1828/06 ve diğer 2, § 300, 28 Haziran 2018).

204. Somut olayda, Mahkeme öncelikle, Türk mali, idari ve yargı makamları açısından *İmarbank* davasının önemli ve karmaşık olduğunu ve durumdan etkilenen çok sayıda kişinin haklarını korumak, olası kayıpları azaltmak, her türlü hileli işlemi önlemek, kamu kaynaklarını yeniden elde etmek ve mali kayıpların sorumlusu olduğu iddia edilen şahısları belirlemek amacıyla tedbirler almanın gerekliliğini kabul ettiğini ifade etmektedir. Kamu fonlarının hileli transferlerine engel olmaya yönelik ihtiyati tedbirler, finans ortamında hileli işlemlerle mücadele etmek için etkili ve gerekli bir silah olabilir (bk. *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis*

mutandis), *Raimondo/İtalya*, 22 Şubat 1994, § 30, seri A n° 281-A ve *Arcuri/İtalya* (kk.), No. 52024/99, AİHM 2001-VII). Bu bağlamda, Mahkeme, Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 14 Ağustos 2003 tarihinde ihtiyati tedbir uygulanmasının, tek başına orantılılık ilkesine aykırı olmadığını tespit etmektedir. Aynı zamanda, Mahkeme, yargılamalarda taraf olup olmadıklarına bakılmaksızın, başvuranların mal varlıklarına ihtiyati tedbir konulması ve el konulmasının, doğası gereği, sert ve kısıtlayıcı tedbirler olduklarını saptamaktadır. Bu tür tedbir ve el koymalar, bir mal sahibinin haklarını, esas faaliyetlerini hatta yaşam koşullarını tehlikeye atabilecek derecede etkileyebilir (bk. *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, *JGK Statyba Ltd ve Guselnikovas/Litvanya*, No. 3330/12, § 129, 5 Kasım 2013, *Markass Car Hire Ltd /Kıbrıs*, No. 51591/99, § 39, 2 Temmuz 2002 ve *Vendittelli/İtalya*, 18 Temmuz 1994, § 35, seri A n° 293-A).

205. Mahkeme, ihtiyati tedbir kararının, bu haliyle, alacaklının memnuniyetini sağlamak maksadıyla hileli işlemleri önlemeyi amaçlaması halinde “genel menfaat” ile uyumlu olacağını kabul etmektedir. Bunun yanı sıra, önleyici tedbirlerin sınırlandırıcı niteliği göz önüne alındığında, artık gerekli olmadıkları anlaşıldığında söz konusu bu tedbirlere son verilmelidir (bk. *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, yukarıda anılan *Raimondo* kararı, § 36 ve yukarıda anılan *Vendittelli* kararı, § 40): Nitekim ihtiyati tedbirler ne kadar uzun süre yürürlükte kalırsa, mal varlığının, mal sahibi tarafından barışçıl şekilde kullanılması üzerindeki etki de o kadar büyük olur (yukarıda anılan *JGK Statyba Ltd ve Guselnikovas* kararı, § 130).

206. Mevcut davada, Mahkeme, ihtiyati tedbirlerin orantılılığı sorununun, daha ziyade başvuranların 21 Ocak 2004 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair karardan yararlandıkları tarihten itibaren ortaya çıktığını tespit etmektedir.

207. Mahkeme, somut olayda, başvuranların mülkiyet hakkının iddia edilen ihlalinin, diğerler hususların yanı sıra, yargılamanın süresine sıkı sıkıya bağlı olduğu ve bunun dolaylı bir sonucu olduğu kanısındadır (bk. *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis) Kunić/Hırvatistan*, No. 22344/02, § 67, 11 Ocak 2007 ve yukarıda anılan *JGK Statyba Ltd ve Guselnikovas* kararı, § 131). İhtilaf konusu ihtiyati tedbirlerin, başvuranların her biri hakkında en az yaklaşık on yıl yürürlükte kaldığını vurgulamak gerekmektedir.

208. Mahkeme bilhassa, başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan hakkındaki tedbirlerin 5 Mayıs 2015 tarihinde kaldırıldığını gözlemlemektedir.

209. Mahkeme, Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu hakkında alınan tedbirlerin halen yürürlükte olduğu konusunda Hükümet ve başvuran arasında bir çekişme bulunmadığını kaydetmektedir.

210. Mahkeme, başvuran Nimet Hülya Talu'nun, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından hileli bankacılık işlemleri yönetme ve adli makamlarca talep edilen belge ve bilgileri vermeme suçlarından 13 Mart 2008 tarihinde beraat etmiş olmasına rağmen, hakkında alınan tedbirlerin 16 Nisan 2013 tarihinde kaldırıldığını kaydetmektedir.

211. Son olarak, başvuran Bilge Doğru ile ilgili olarak, Hükümetin, Mahkemeye, bu başvuran hakkında uygulanan ihtiyati tedbirlerin 4 Kasım 2013 tarihinde kaldırıldığı bilgisini vermiş olmasına rağmen, ilgilinin temsilcisinin, -Ağır Ceza Mahkemesi tarafından hileli bankacılık işlemleri yönetme ve adli makamlarca talep edilen belge ve bilgileri vermeme suçlarından 8 Temmuz 2008 tarihinde beraat etmiş olduğu halde- müvekkilinin mal varlığına yönelik tedbirlerin her şeye rağmen kısmen devam ettirildiğini gösteren belgeler ibraz ettiğini belirtmek uygun olacaktır.

212. Başvuranlara yüklenen yükün ağırlığı değerlendirilirken, Mahkeme aynı zamanda aşağıdaki unsurların da konuyla ilgili olduklarını düşünmektedir.

- Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan hakkında on iki yıldan fazla, başvuran Nimet Hülya Talu hakkında yaklaşık on yıl, başvuranlar Bilge Doğru ve Ayla Uzan-Ashaboğlu hakkında ise on beş yıldan fazla devam eden söz konusu kısıtlamaların geçerlilik süresi, (bk. örnek olarak, mülkiyet hakkının tam olarak kullanımına ilişkin kısıtlamaların sırasıyla on iki ve on yıldan fazla sürdüğü, yukarıda anılan *Sporrong ve Lönnroth*, § 72 ve *JGK Statyba Ltd ve Guselnikovas* davaları, § 143; bk. aynı zamanda, *Zelenchuk ve Tsytsyura/Ukrayna*, No. 846/16 ve 1075/16, § 144, 22 Mayıs 2018).

- Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan'ı her türlü mal varlığı edinme imkânından yoksun bırakan; başvuran Nimet Hülya Talu'nun üniversitede profesör maaşını almasına ve aracını kullanmasına engel olan; başvuran Bilge Doğru'nun birikimlerini ve aracını kullanmasına engel olan; başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu'nun evini ve aracını kullanmasına engel olan söz konusu kısıtlamaların kapsamı.

- Düzenli bireysel denetime konu olmayan söz konusu kısıtlamaların otomatik, genelleştirilmiş ve esnek olmayan niteliği (*gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*), Mahkemenin, hiçbir mahkemenin, belli bir mal sahibinin davasında sınır dışı etme kararlarının icrasındaki gecikmeden kaynaklanabilecek sonuçlar ile ilgili olarak karar vermekle yetkili olmaması nedeniyle 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin kısmen ihlal edildiği sonucuna vardığı *Immobiliare Saffi /İtalya* [BD], No. 22774/93, § 54, AİHM 1999-V, § 54 ve ulusal mahkemeler tarafından başvurana yüklenen yükün ağırlığına ilişkin kişiselleştirilmiş bir değerlendirmenin yapıldığı *Spadea ve Scalabrino/İtalya*, No.12868/87, §§ 37-40, 28 Eylül1995 ve *P. Plaisier BV ve diğerleri/Hollanda* (kk.), No. 46184/16, 47789/16 ve 19958/17, § 91, 14 Kasım 2017 ile karşılaştırınız.). Bu

bağlamda, mevcut davadaki başvuruların, ceza davası kapsamında ulusal mahkemeler tarafından hiçbir zaman mahkûm edilmedikleri ve haklarında çıkartılan ödeme emirlerinin yetkili mahkemeler tarafından iptal edildiği tespitlerinde bulunmak uygun olacaktır. Dolayısıyla yetkili mahkemeler, ilgililerin, TMSF tarafından maruz kalınan maddi zarardan sorumlu tutulamayacaklarını saptamışlardır.

- Dosyada, başvuruların herhangi bir dolandırıcılığa karışmış olabileceklerini düşündürecek bilgi bulunmaması. Bu bağlamda, ilgililerin tamamının, 10 Mayıs 2004 tarihinde Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi tarafından onaylanan 21 Ocak 2004 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair karardan yararlandıklarını ve ana ceza davası ile hedef alınmadıklarını tespit etmek önem arz etmektedir. Bununla birlikte, ulusal makamlar, alternatif tedbirleri çok geç almışlar; hatta hiçbir zaman almamışlardır. Başvuranlar Nimet Hülya Talu ve Bilge Doğru ile ilgili olarak, ilgililerin sırasıyla 13 Mart 2008 ve 8 Temmuz 2008 tarihlerinde beraat kararlarından yararlandıklarını; fakat -ilgililer hakkında açılan başkaca hiçbir ceza davası derdest olmadığı halde- mal varlıklarına uygulanan tedbirlerin önemli bir kısmının yürürlükte kalmaya devam ettiğini ve başvuran Nimet Hülya Talu'nun on yıllık maaş borçlarının ancak 2013 yılında ödendiğini kaydetmek uygun olacaktır. Benzer şekilde, başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu ile ilgili olarak, dosya kapsamından, lehinde verilen mahkeme kararlarından yararlanmış olan başvuran hakkında herhangi bir alternatif tedbir uygulandığı sonucuna varılmamaktadır.

Dosya kapsamında yer alan hiçbir unsur, 4 milyar avrodan fazla olan amme alacaklarının tahsilinin, başvuruların mal varlıklarından daha iyi bir korumayı hak ettiğine işaret etmemektedir (bk. *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, yukarıda anılan *JGK Statyba Ltd ve Guselnikovas* kararı, § 120 ve *Lachikhina/Rusya*, No. 38783/07, § 63, 10 Ekim 2017).

213. Öte yandan, Mahkeme, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından başvuranların bazılarında “dava dışı” sıfatı verilmesinin, ilgililerin, haklarının akıbetinin bağlı olduğu ana ceza davasına katılmalarına engel olduğunu ve engel olmaya devam ettiğini tespit etmektedir. Ancak ne ulusal mahkemeler, kararlarında, ne de Hükümet, görüşlerinde söz konusu başvuranlara bu sıfatın verilmesinin dayanağının ne olduğuna dair açıklama yapmamışlardır.

214. Mahkeme ayrıca, 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi bağlamında usuli yükümlülüklerin öneminin ihmal edilmemesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır. Böylelikle Mahkeme, 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinde usuli gereklilikler konusunda herhangi bir bilgi bulunmamasına rağmen, mülkiyete saygı hakkına ilişkin yasal prosedürün, ilgili kişiye, bu madde ile güvence altına alınan haklarına zarar veren tedbirlere etkili şekilde itiraz etmesi için uygun bir fırsat sunması gerektiğini defalarca ifade etmiştir (*Sovtransavto Holding/Ukrayna*, No. 48553/99, § 96, AİHM 2002-VII, *Capital Bank AD/Bulgaristan*, No. 49429/99, § 134, AİHM 2005-XII (özetler), yukarıda anılan *Anheuser-Busch Inc.* kararı, § 83, *J.A. Pye (Oxford) Ltd ve J.A. Pye (Oxford) Land Ltd/Birleşik Krallık* [BD], No. 44302/02, § 57, AİHM 2007-III, *Zafranias/Yunanistan*, No. 4056/08, § 36, 4 Ekim 2011 ve *Giavi /Yunanistan*, No. 25816/09, § 44, 3 Ekim 2013; bk. aynı zamanda, *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, *Al-Nashif/Bulgaristan*, No. 50963/99, § 123, 20 Haziran 2002 ve *Grande Stevens ve diğerleri/İtalya*, No. 18640/10 ve diğer 4, § 188, 4 Mart 2014). 1 No.lu Protokolün 1. maddesiyle öngörülen haklara yönelik bir müdahale, davanın sonucu için önem arz eden meseleleri tartışmaya imkân veren, silahların eşitliği ilkesi konusunda çekişmeli ve saygılı bir tartışma yapılmaması durumunda yasal olamaz. Bu koşula riayet edilmesini sağlamak amacıyla, uygulanabilir prosedürleri genel bir bakış açısıyla değerlendirmek gerekmektedir (bk. diğer kararlar arasından, *AGOSI/Birleşik Krallık*, No. 9118/80, § 55, 24 Ekim 1986, *Hentrich/Fransa*, § 49, 22 Eylül

1994, seri A n° 296-A, *Jokela/Finlandiya*, No. 28856/95, § 45, AİHM 2002-IV, *Gáll/Macaristan*, No. 49570/11, § 63, 25 Haziran 2013, *Sociedad Anónima del Ucieza/İspanya*, No. 38963/08, § 74, 4 Kasım 2014 ve yukarıda anılan *G.I.E.M. S.R.L. ve diğerleri* kararı, § 302).

215. Mevcut davada, Mahkeme, -tüm suçlamalar ile ilgili olarak beraat kararı ve kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesine rağmen-, bazı durumlarda sadece bankanın yöneticileri ile akrabalık bağı bulunmasıyla, bazı durumlarda ise sadece belli bir zamanda, banka bünyesinde sorumluluk almalarına dayanılarak haklı gösterilen, yukarıda anılan kanunlar uyarınca başvuranların mal varlıkları ile ilgili olarak ihtiyati tedbirlerin uygulanması ve otomatik olarak sürdürülmesinin, mahkemelere, davanın kendine özgü koşullarına en uygun araçların neler olduğunu değerlendirme ve daha genel olarak, söz konusu cezadan etkilenen ilgililerin hakları ile altta yatan meşru amaç arasında denge kurma imkânı vermemeleri nedeniyle bu ilkelerle uyumadığı kanaatine varmaktadır. Ayrıca, başvuranlar, ana ceza davasına taraf olmamaları nedeniyle, önceki paragrafta belirtilen usuli güvencelerin hiçbirisinden yararlanamamışlardır (bk. *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, yukarıda anılan *G.I.E.M. S.R.L. ve diğerleri* kararı, § 303).

216. Yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında, Mahkeme, Türk makamlarının, kamu yararının gerekleri ile başvuranların mülkiyetlerine saygı haklarının korunmasına ilişkin gereklilikler arasında “adil bir denge” gözetmemiş oldukları sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

217. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokolleri’nin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen

ortadan kaldırabiliyorsa, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

1. Başvuranların Tutumu

218. Başvuranlar, maruz kaldıkları kanaatine vardıkları maddi ve manevi zararlar bağlamında aşağıdaki taleplerde bulunmaktadır.

a) Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan

219. Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan, maddi tazminat olarak herhangi bir talepte bulunmamaktadırlar.

220. Başvuranların her biri, *İmarbank* davası nedeniyle yaşadıkları sıkıntıdan ötürü 10.000 avro (EUR) manevi tazminat talebinde bulunmaktadır.

b) Ayla Uzan-Ashaboğlu

221. Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu, bu dava vesilesiyle el konulan (16.954 m² yüz ölçümüne sahip) taşınmazının iade edilmesini; iade edilmesinin mümkün olmaması halinde ise, maddi tazminat olarak 4.570.000 avro (talepte bulunduğu dönemde 6 milyon Amerikan doları (USD)) talep etmektedir. Talebine dayanak olarak, dosyaya, taşınmazının tahmini değeri gösteren bir rapor ile değerini 260 milyar eski Türk lirası (TRL) (talepte bulunduğu dönemde yaklaşık 1.250.000 Amerikan doları) olarak beyan edildiği 1998 yılı emlak vergisi beyannamesinin bir nüshasını eklemiştir.

222. Başvuran aynı zamanda, manevi tazminat olarak 2.285.000 avro (talepte bulunduğu dönemde 3 milyon Amerikan Doları) talep etmektedir.

c) Nimet Hülya Talu

223. Başvuran Nimet Hülya Talu'nun 26 Temmuz 2010 tarihinde yaptığı taleplerinde, maaşı, arabası, Çekmeköy'de (İstanbul) bulunan evi ve

Kınalıada'da (İstanbul) bulunan apartman dairesi üzerine konulan ihtiyati tedbir kararının neden olduğu zarardan ötürü maddi tazminat olarak 1.530.047,24 avro talep etmektedir. Başvuran Nimet Hülya Talu aynı zamanda, yine maddi zarar bağlamında, 1 Ağustos 2010 tarihinden itibaren 3.000 avro aylık tazminat talebinde de bulunmaktadır.

224. İlgili 7 Nisan 2015 tarihli yazısında, kalan tedbirlerin devam ettiğini belirterek, maaşı üzerine konulan tedbirlerin kaldırıldığını Mahkemeye bildirmiştir.

225. 6 Ekim 2016 tarihli yazısında ise, ihtiyati tedbirlerin kaldırılması sonrasında, son on yıldaki maaş borcu bağlamında, faiz eklenmeden, 275.000 Türk lirası (yaklaşık 80.465 avro) aldığını Mahkemeye bildirmiştir. Ancak, maddi zararın tazmin edilmesi talebini güncellememiştir.

d) Bilge Doğru

226. Başvuran Bilge Doğru, maddi tazminat bağlamında birçok talepte bulunmaktadır. Talep edilen meblağlar aşağıdaki şekildedir:

- Başvuran Bilge Doğru, hakkında açılan davalarda harcadığı, saat başına 660 Türk liralık ücret ile, iki yüz saatlik çalışma esasına göre hesaplanan, gelir kaybı için 132.000 Türk lirası (talepte bulunduğu dönemde yaklaşık 67.690 avro);

- Aynı zamanda gelir kaybı için, yargılamaların başlamasından bu yana aylık 5.000 Türk lirasına (talepte bulunduğu dönemde yaklaşık 2.565 avro) tekabül eden, 500.000 Türk lirası (talepte bulunduğu dönemde yaklaşık 256.410 avro);

- Hakkında açılan davalar nedeniyle, ilgili tarafından ödenen avukatlık ücreti için 36.560 Türk lirası (talepte bulunduğu dönemde yaklaşık 18.750 avro).

227. Başvuran aynı zamanda, manevi tazminat bağlamında 500.000 Türk lirası (talepte bulunduğu dönemde yaklaşık 256.410 avro) talep etmektedir.

2. Hükümetin Değerlendirmesi

228. Hükümet, başvuranlar tarafından dile getirilen taleplerin tümüne karşı çıkmaktadır. Hükümet, Mahkemeyi, bu talepleri reddetmeye davet etmektedir.

B. Masraf ve Giderler

229. Başvuranların bazıları aynı zamanda, Mahkeme önünde yapmış oldukları masraf ve giderler bağlamında da bazı meblağlar talep etmektedirler.

230. Başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan 40.800 avro talep etmektedirler. Kanıtlayıcı belge olarak, yapılan işe ilişkin ayrıntılı bir çizelge ile ödenen meblağları gösteren makbuzlar sunmaktadırlar.

231. Başvuran Ayla Uzan-Ashaboğlu 113.725 avro talep etmektedir. Kanıtlayıcı belge olarak, yapılan işe ilişkin ayrıntılı bir çizelge ile ödenen meblağları gösteren makbuzlar sunmaktadırlar.

232. Başvuran Nimet Hülya Talu, masraf ve giderler bağlamında herhangi bir talepte bulunmamaktadır.

233. Başvuran Bilge Doğru, Mahkeme önünde yapmış olduğu masraf ve giderler bağlamında 12.750 Türk lirası (talepte bulunduğu dönemde yaklaşık 6.540 avro) ve avukatlık ücretleri için, tüm zararlar bağlamında, Mahkeme tarafından tahsis edilebilecek meblağın % 15'ini talep etmektedir. Başvuran kanıtlayıcı belge olarak, İstanbul Barosu Ücret Tarifesi sunmaktadır.

234. Hükümet, bu taleplere itiraz etmektedir.

235. Davanın koşulları dikkate alındığında, Mahkeme, Sözleşme'nin 41. maddesinin bu aşamada uygulanmasına yer olmadığı kanaatine varmaktadır. Bu nedenle, davalı Devletin ve başvuranların bu hususla ilgili olarak anlaşmaya varma ihtimali göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu

maddeye ilişkin hakkın bütünüyle saklı tutulması ve sonraki yargılamanın belirlenmesi uygundur.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Başvuruların birleştirilmesine;
2. Oy birliğiyle, Ayla Uzan-Ashaboğlu (Başvuru No. 41487/05), Nimet Hülya Talu (Başvuru No. 17613/08) ve Bilge Doğru'nun başvurularının kabul edilebilir olduğuna;
3. Oy çokluğuyla, Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan'ın (Başvuru No. 19620/05) başvurusunun kabul edilebilir olduğuna;
4. Oy birliğiyle, Ayla Uzan-Ashaboğlu (Başvuru No. 41487/05), Nimet Hülya Talu (Başvuru No. 17613/08) ve Bilge Doğru ile ilgili olarak Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
5. Bire karşı altı oyla, Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan ile ilgili olarak (Başvuru No. 19620/05) Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
6. Oy birliğiyle, Sözleşme'nin 41. maddesinin bu aşamada uygulanmasına yer olmadığına ve sonuç olarak,
  - a) Bu maddeye ilişkin hakkın saklı tutulmasına,
  - b) Hükümet ve başvuranları, işbu kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren altı ay içinde bu konuya ilişkin yazılı görüşlerini sunmaya ve özellikle varabilecekleri her türlü uzlaşmadan Mahkeme'yi haberdar etmeye davet etmeye,

c) Daha sonra yapılacak yargılamanın saklı tutulmasına ve ihtiyaç olduğu takdirde yargılamayı belirlemesi için Başkanı görevlendirmeye *karar vermiştir.*

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 5 Mart 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Robert Spano
Başkan

Mevcut kararın ekinde, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrasına ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrasına uygun olarak Hâkim Lemmens'in sunduğu ayrık görüş yer almaktadır.

R.S.

H.B.

HÂKİM LEMMENS'İN KISMİ MUHALEFET ŞERHİ

1. Başvuranların çoğu ile ilgili olarak, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği tespiti yönünde çoğunluk ile oy kullandım. Ancak üzümlere belirtmeliyim ki, bu sonucun başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan'ı da kapsamaları için kararda yeterli argüman görmemekteyim.

2. Bu iki başvuran, haklarında ihtiyati tedbir kararı verildiği sırada yaklaşık dört ve bir yaşında idiler (kararın 27 ve 28. paragraflar). İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, söz konusu tedbirlere karşı yapmış oldukları itirazları reddederken, bilhassa ilgililerin “hak ve yükümlülüklerine sahip olma yeteneğine sahip oldukları” ve “miras ve bağış yoluyla bazı haklar elde edebilecekleri” değerlendirmesinde bulunmuş; bu nedenle, “elde edebilecekleri ya da elde etmiş oldukları mallar hakkında” ihtiyati tedbir kararı verilebileceği kanaatine varmıştır (kararın 33. paragrafı).

Söz konusu tedbirler, başvuranların on altı ve on iki yaşında oldukları bir tarihte kaldırılmıştır (kararın 35. paragrafı).

Ağır Ceza Mahkemesi tarafından dikkate alınan unsurlara dayanarak, çoğunluk, bu iki başvuranın, “1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında “mülk” kavramından ileri gelen “meşru bir beklenti” besleyebilecekleri değerlendirmesinde bulunmuştur (kararın 193. paragrafı).

3. 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi, yalnızca mevcut bulunan mülkiyete uygulanmakta olup, herhangi bir mal elde etme hakkı doğurmamaktadır (kararın 191. paragrafı).

Şüphesiz, alacaklar, bazı koşullarda, 1. madde anlamında “mülk” olarak değerlendirilebilirler (*ibidem*). Bu durum, ilgili mal varlığı menfaati iç hukukta yeterli bir dayanağa sahip olduğunda, örneğin, mahkemelerin yerleşik içtihadıyla onaylanması halinde de geçerli olmaktadır (bk. bilhassa, *Kopecký/Slovakya* [BD], No. 44912/98, § 52, AİHM 2004-IX, *Maurice/Fransa* [BD], No.11810/03, § 66, AİHM 2005-IX, *Draon/Fransa* [BD], No.1513/03, § 68, 6 Ekim 2005, *Roche/Birleşik Krallık* [BD], No. 32555/96, § 129, AİHM 2005-X ve *Vilho Eskelinen ve diğerleri/Finlandiya* [BD], No. 63235/00, § 94, AİHM 2007-II), bu da alacağın, hak talebinde bulunmak için yeterince dayanak gösterilmiş olduğu anlamına gelmektedir (*Yunan Rafinerileri Stran ve Stratis Andreadis/Yunanistan*, 9 Aralık 1994, § 59, seri A n° 301-B, *Polacek ve Polackova/Çek Cumhuriyeti* (kk.) [BD], No. 38645/97, § 67, 10 Temmuz 2002, *Gratzinger ve Gratzingerova/Çek Cumhuriyeti* (kk.) [BD], No. 39794/98, § 74, AİHM 2002-VII ve *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 142, 20 Mart 2018). Bu durumda, ilgilinin, en azından mülkiyet hakkından etkin bir şekilde yararlanma yönünde “meşru bir beklentiye” sahip olduğunu ileri sürebileceği alacaklar söz konusudur (kararın 191. paragrafı).

Mahkeme yakın zaman önce, “meşru bir beklentinin, bağımsız varlığa sahip olmadığını” ve “ulusal hukukta yeterli hukuki dayanağa sahip olan mal varlığı menfaatine bağlı olması gerektiğini” hatırlatmıştır (yukarıda anılan *Radomilja ve diğerleri* kararı, § 143; bk. aynı zamanda *Bikić/Hırvatistan*, No. 50101/12, § 46, 29 Mayıs 2018, *Arzhiyeva ve Tsadayev/Rusya*, No. 66590/10 ve 3773/11, § 43, 13 Kasım 2018 ve *Basa/Türkiye*, No. 18740/05 ve 19507/05, § 82, 15 Ocak 2019, henüz kesinleşmemiştir).

Yukarıda açıklanan durumun, başvuranın etkili şekilde kullanma imkânına sahip olmadığı mülkiyet hakkının tanınması “umuduna” sahip

olmadığı durumuyla karşılaştırılması gerekir: Böyle bir umut “ mülk” olarak değerlendirilemez (yukarıda anılan *Kopecký* kararı, § 35, *Von Maltzan ve diğerleri/Almanya* (kk.) [BD], No. 71916/01 ve diğer 2, § 74, AİHM 2005-V ve *Anheuser-Busch Inc./Portekiz* [BD], No. 73049/01, § 64, AİHM 2007-I).

4. Somut olayda, çoğunluk, başvuranlar Jasmin Paris Uzan ve Renç Emre Uzan’ın, ihtiyati tedbirlerin yürürlükte olduğu sırada mevcut mülklere sahip olmadıklarını kabul etmektedir (kararın 193. paragrafı). Çoğunluk, ulusal mahkemeler gibi, bu başvuruların “miras ve bağış yoluyla bazı haklar elde edebileceklerini” tespit etmekle yetinmektedir. Bunu takiben, sonuç olarak, yukarıda, bu başvuruların, “1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi anlamında “mülk” kavramından ileri gelen “meşru bir beklenti” besleyebilecekleri“ belirtilmiştir (*ibidem*).

Kanaatimce, başvuranların, söz konusu dönem boyunca, (meşru beklenti bağlanabilecek) alacaklara zaten sahip oldukları kanıtlanmadığında, başvuranlar, 1 No.lu Protokolün 1. maddesinin korumasından istifade eden “ mülklere” sahip olduklarını ispat etmemişlerdir. Başvuranların iddiaları daha ziyade, bir gün mülk elde etme “umudu” olarak incelenmektedir.

Bu koşullarda, başvuranların şikâyetinin, Sözleşme hükümleriyle *konu yönünden (ratione materiae)* bağdaşmadığı ve dolayısıyla yukarıda anılan maddenin ihlal edilmediği kanaatindeyim.